

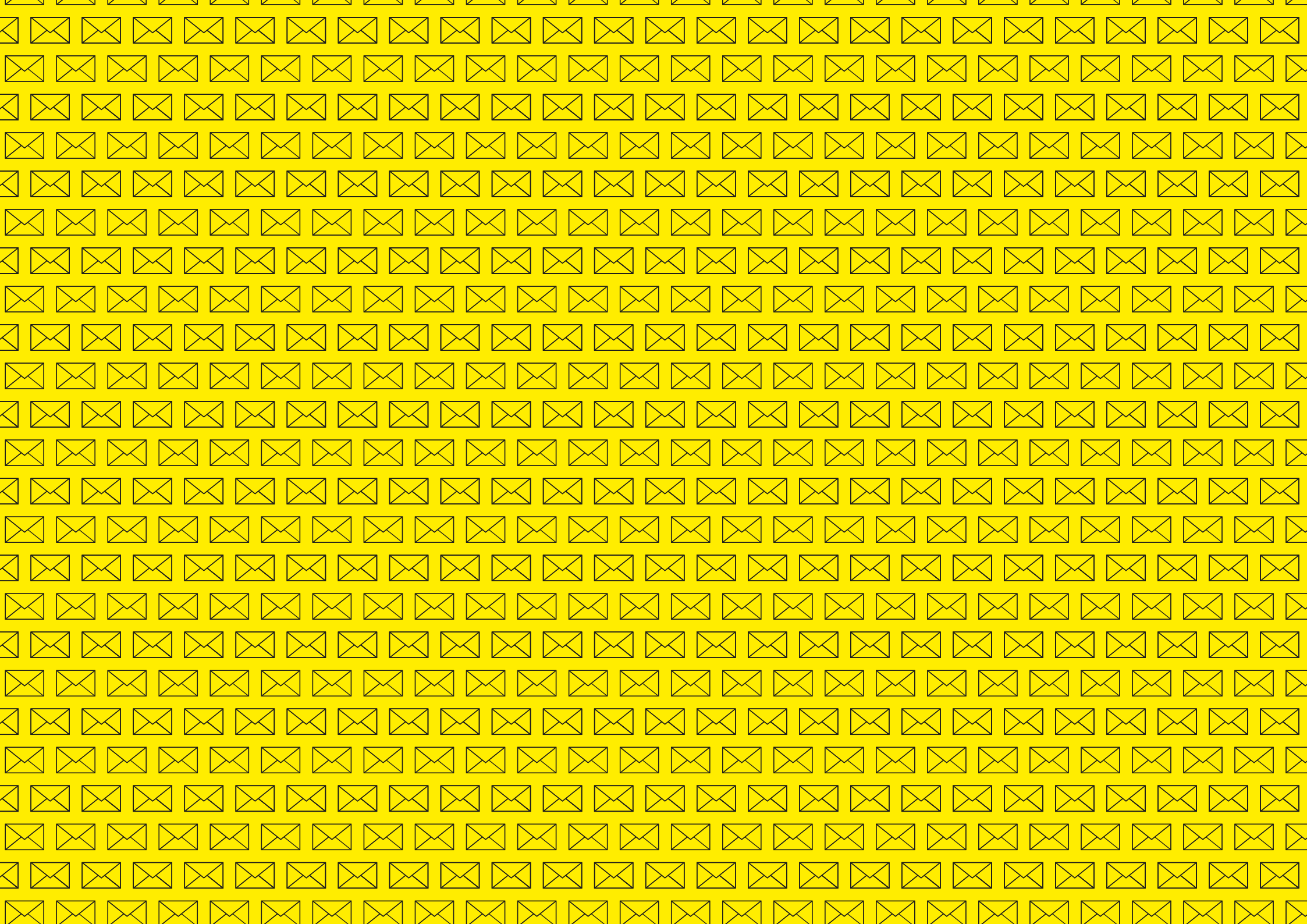
KOULUJEN KIRJEMARATON 2022

OPETTAJAN OPAS

Viesteissä on voimaa.

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	4
Oppitunnin tavoitteet ja niiden yhteys opetussuunnitelmiin	5
Kampanjan teema: Oikeus osoittaa mieltä	6
Mielenosoitusten historiaa Suomessa	8
Mikä koulujen kirjemaraton?	12
HENKILÖT	13
Chow Hang-tung	14
Tausta: Tiananmenin mielenosoitukset 1989	15
Luis Manuel Otero Alcántara	16
Tausta: Mielenosoitukset Kuubassa	17
IHMISOIKEUDET	18
Mitä ovat ihmisoikeudet?	19
Sanan- ja mielipiteenvapaus	20
Rauhanomainen kokoontumis- ja yhdistymisvapaus	21
Oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin	22

TEHTÄVÄT	23
Tehtävä: Mielenosoitusten keinot	24
Tehtävä: Kokoontumisvapauden historiasta	25
Tehtävä: Mitkä oikeudet eivät toteudu?	26
Tehtävä: Miten ihmisoikeuksia puolustetaan?	27
Tehtävä: Sanan- ja mielipiteenvapaus-roolipeli	28
TEHTÄVIEN LIITTEET	29
Liite: Sananvapaus ja kokoontumisvapaus - määritelmät ja rajoitukset	30
Liite: Roolikortit	32
Liite: Tiivistelmä YK:n yleismaailmallisesta ihmisoikeusjulistuksesta	33

KIRJEIDEN JA SOLIDAARISUUSVIESTIEN KIRJOITTAMINEN	34
Kirjeen kirjoitusohjeet	35
Usein kysyttyä	36
Eritelty esimerkkikirje	38
Vetoomuskirje Chow Hang-tungin puolesta	39
Vetoomuskirje Luis Manuel Otero Alcántaran puolesta	40
Solidaarisuusviestiohjeet	41
Solidaarisuusviesti Chow Hang-tungille	42
Solidaarisuusviesti Luis Manuel Otero Alcántaralle	43
SANASTO	
SUOMI – ENGLANTI	44
PALAUTE	46
Palautelomake (oppilaalle)	46
Palautelomake (opettajalle)	47

JOHDANTO

Hyvä opettaja,

Kiitos, että olet valinnut osallistua Koulujen kirjemaratoniin oppilaidesi kanssa! Tänä vuonna kampanjassa tutustutaan rauhanomaiseen kokoontumisvapauteen sekä sanan- ja mielipiteenvapauteen.

Nämä oikeudet on taattu niin YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa, kansainvälisissä sopimuksissa kuin Suomen perustuslaissakin. Koulujen kirjemaratoni on osa kansainvälistä Write for Rights -kampanjaa, jonka etenemistä voit seurata sosiaalisessa mediassa aihetunnisteella #W4R.

Ihmisoikeuskasvatuksella tarkoitetaan kasvatusta ihmisoikeuksista, kasvatusta ihmisoikeuksia kunnioittaen sekä kasvatusta ihmisoikeuksiin. Tämä tarkoittaa erityisesti ihmisten voimaannuttamista käyttämään, nauttimaan, kunnioittamaan sekä puolustamaan omia ja muiden oikeuksia. Koulujen kirjemaratoniin tarkoituksena on tuoda esille kampanjan henkilöiden kokemia ihmisoikeusloukkauksia, kannustaa ihmisiä toimimaan heidän tukenaan, mutta myös kasvattaa ja kouluttaa ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä laajemmin. Kampanjassa ei vertailla eri maiden välisiä eroja ihmisoikeuksien toteutumisessa, sillä yksikään maailman maa ei ole vapaa ihmisoikeusloukkauksista.

Kampanjassa käsitellään todellisten ihmisten kokemia ihmisoikeusloukkauksia meistä maantieteellisesti kaukana olevissa paikoissa. Henkilöt, joiden tukena kampanjassa toimitaan, ovat suostuneet heidän esittämiseensä kampanjassa sekä heidän tilanteensa edistämiseksi suunniteltuihin toimenpiteisiin. He ovat lähteneet kampanjaan mukaan uskoen, että heidän saamallaan kansainvä-

lisellä huomiolla ja painostuksella voi olla positiivista vaikutusta heidän omaan tilanteeseensa, sekä niihin asioihin, joiden puolesta he työskentelevät. Kolonialismin perintö näkyy Suomessa ja maailmassa edelleen ja se heijastuu tapoihin, joilla läntisen maailman ulkopuolisia, ei-valkoisten ihmisten yhteiskuntia käsitellään arkisessa puheessa, mediassa sekä oppimateriaaleissa. Kehitys- ja ihmisoikeustyötä tekevien järjestöjen viestintä ei myöskään ole tästä täysin vapaata. Sen vuoksi on ensiarvoisen tärkeää, että tapa, jolla henkilöitä ja heidän tarinoitaan käsitellään oppitunnilla, kunnioittaa heidän ihmisarvoansa ja toimijuuttansa, sekä purkaa stereotyyppioita ja ennako-oletuksia. Syrjivät valta-asetelmat ovat tiukassa ja niiden muuttaminen on hidasta. Rakenteiden purkamisen voi silti jokainen aloittaa pohtimalla omia asenteita ja oletuksia, sekä sitä asemaa, josta maailmaa tarkastelee. Kun pidät oppituntia, huomioi esimerkiksi seuraavat kysymykset:

- Minkälaiset oletukset Suomesta ja kampanjan henkilöiden yhteiskunnista ohjaavat omaa tai oppilaidesi ajattelua? Mistä käsitykset on omaksuttu?
- Minkälaisin keinoin voit purkaa ennako-oletuksia? Mistä voi saada tietoa monipuolisemman kuvan rakentamiseksi?
- Miten voit vahvistaa solidaarisuuden rakentamista ilman, että vahvistat valkoista pelastajuutta¹, eli valkoisten ihmisten auttamismotiveja ja ylemmydentuntoa korostavia toimintatapoja ei-valkoisten ihmisten toimijuuden kustannuksella?

- Suosittelemme myös tutustumaan Rauhanpuolustajien Läntisen tuolla puolen -materiaaliin²

Olemme tänä vuonna lisänneet oppaaseen taustatietoa ja tehtäviä kokoontumisvapaudesta Suomessa. Tarkoituksena on tuoda rauhanomaisen kokoontumisvapauden merkitystä lähemmäksi oppilaiden elämää ja tätä kautta tarjota enemmän samaistumis pintaa myös kampanjan henkilöiden tilanteeseen. Ihmisoikeudet ovatkin olemassa vain niin kauan, kun me kaikki niistä tiedämme ja jaksamme niitä puolustaa.

Löydät oppaasta tietoa kampanjan henkilöistä sekä heidän tarinoihinsa liittyvistä ihmisoikeuksista. Oppaan toiminnallinen osuus sisältää tehtäviä, joita voit käyttää sellaisenaan tai muokata ryhmällesi sopiviksi. Oppaan lopusta löydät kirjeenkirjotusohjeet, mallikirjeet, ohjeet solidaarisuusviestien kirjoittamiseen sekä suomi-englanti-sanaston.

Oppituntia varten on tuotettu myös video- ja kuvamateriaalia, jota löydät osoitteesta: www.amnesty.fi/koulujen-kirjemaratoni/materiaalit

Oppilaan materiaalit löytyvät osoitteesta: www.amnesty.fi/koulujen-kirjemaratoni/oppilas

Voit halutessasi ladata ja tulostaa oppilaan materiaalin verkkosivuilta pdf-tiedostona.

Huomaathan, että materiaalissa käsitellään vakavia ihmisoikeusloukkauksia, jotka voivat järkyttää. Oppituntien aikana nousseita ajatuksia ja tunteita on hyvä käsitellä tuntien päätteeksi sekä vielä jälkeenpäin.

1 Mitä tarkoittaa valkoinen pelastajuus?

• Katso Ujuni Ahmedin haastattelu Puoli seitsemän ohjelmassa (9/2021) <https://areena.yle.fi/1-50956935>

• Suomen Kuvalehti (2/2020) ”Hyväntekijyys ja kolonialismin taakka” <https://maailmankuvalehti.fi/2020/ uutiskommentit/hyvantekijyys-ja-kolonialismin-taakka/>

2 <https://lantisentuollapuolen.rauhanpuolustajat.org/>

OPPITUNNIN TAVOITTEET JA NIIDEN YHTEYS OPETUSSUUNNITELMIIN

Tämän oppaan sisältö on suunniteltu siten, että se vastaa perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelmissa laadittuja oppimistavoitteita. Koulujen kirjemaraton -oppitunti on ihmisoikeuskasvatusta. Se kartuttaa oppilaiden tietoa ihmisoikeuksista oppiainerajat ylittävällä, osallistavalla menetelmällä. Se myös kannustaa oppilaita osallistumaan yhteisen ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen. Oppilaat tukevat samalla maailmanlaajuista Amnesty Internationalin Kirjeitä vapaudelle -kampanjaa kirjoittamalla kirjeen tai solidaarisuusviestin ihmisoikeusloukkauksen kohteeksi joutuneen henkilön tai henkilöiden tukemiseksi. Tunnilla oppilaat saavat:

Tietoa ihmisoikeuksista

Oppitunnin rakenne ja tähän oppaaseen sisältyvät toiminnalliset harjoitukset toimivat ajankohtaisena johdantona ihmisoikeuksiin. Ihmisoikeuksia ei esitetä vain abstrakteina oikeudellisina pykälinä vaan todellisina, ihmisten elämään vaikuttavina säädöksinä. Oppitunnin aikana oppilaat käsittelevät esimerkkejä ihmisoikeusloukkauksista ja tutustuvat ihmisoikeusloukkauksen kohteeksi joutuneiden sekä ihmisoikeuksia puolustavien ihmisten tarinoihin. Lopulta he saavat itse mahdollisuuden vaikuttaa ihmisoikeuksien toteutumisen puolesta konkreettisen kirjeen tai kortin kirjoittamisen kautta.

Kulttuurista osaamista, vuorovaikutusta ja ilmaisutaitoja (L2)

Oppilaat harjaantuvat esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaat ohjataan näkemään kulttuurista moninaisuutta ja edistämään ihmisoikeuksia suunnitelmallisesti.

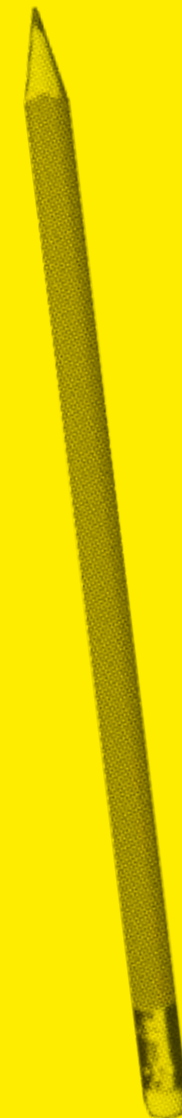
Monilukutaitoa (L4)

Kirjemaratonissa oppilaat tulkitsevat tarinoita ja kuvia sekä tuottavat vaikuttavaa ja virallista tekstiä.

Osallistumista, vaikuttamista ja kestäväen tulevaisuuden rakentamista (L7)

Kirjemaraton tarjoaa mahdollisuuden tutustua kansalaisyhteiskunnan toimintaan ja yhteisölliseen maailmanlaajuiseen työskentelyyn ihmisoikeuksien puolesta. Kirjemaratonissa oppilaat tutustuvat ihmisoikeusloukkauksia kokeneiden sekä ihmisoikeuksia puolustavien ihmisten elämään ja oppivat oikeuksia edistäviä toimintatavoista.

KAMPANJAN TEEMA:

OIKEUS OSOITTA A MIELTÄ

Vaikka kansainvälinen oikeus ei virallisesti tunnusta oikeutta osoittaa mieltä ihmisoikeudeksi, eikä ihmisoikeuksien yleismaailmallisesta julistuksesta löydy sanaa ”mielenosoitus ” perustavanlaatuiset ihmisoikeudet takaavat kaikille oikeuden mielenosoittamiseen. Oikeus kokoontua rauhanomaisesti ja oikeus ilmaista mielipiteensä takaavat kaikille myös oikeuden osoittaa rauhanomaisesti mieltään.

Ihmisoikeudet suojaavat oikeutta osoittaa mieltä, erityisesti oikeus kokoontumisvapauteen sekä oikeus sananvapauteen. Useimmat mielenosoitukset ovat kokoontumisia, joissa ihmiset ilmaisevat mielipiteitään. Oikeus rauhanomaiseen kokoontumiseen koskee sekä suunniteltuja että spontaaneja, tietyn tarkoituksen omaavia kokoontumisia

yksityisissä tai julkisissa tiloissa. Tällaisia kokoontumisia ovat esimerkiksi poliittiset mielenosoitukset, mielenosoituskulcueet, lakkokokoukset, istumamielenosoitukset, muistotilaisuudet, joukkokokoukset, kadunvaltauksset, uskonnolliset tilaisuudet, kulttuuritilaisuudet ja virtuaaliset mielenilmaukset.

Rauhanomainen mielenosoitus on aktiivinen ja julkinen tapa käyttää ihmisoikeuksia. Yhteisölliset, luovat ja uhmakkaat mielenosoitukset ovat kautta historian antaneet yksilöille ja ryhmille mahdollisuuden ilmaista mielipiteitään ja ajatuksiaan, olla eri mieltä, tuoda julki epäoikeudenmukaisuuksia ja väärinkäytöksiä sekä vaatia valtaapitäviä kantamaan vastuunsa.

Valtaapitävät voivat kuitenkin nähdä mielenosoittajat uhkana, erityisesti, jos heidän esiin tuomansa ajatukset ja mielipiteet haastavat vallitsevia valta-asemia.

Tällöin rauhanomaiset mielenosoitukset usein tukahdutetaan tai niihin osallistujia mustamaalataan, sen sijaan että hallitukset vastaisivat ihmisten polttaviin huolenaiheisiin ja edistäisivät vuoropuhelua ratkaisuna epäoikeudenmukaisuuteen, väärinkäytöksiin ja syrjintään.

Esteet, joita mielenosoituksiin osallistuvat kohtaavat, eivät ole kaikille samoja. Naiset, sateenkaari-ihmiset sekä etnisiin ja näkyviin vähemmistöihin kuuluvat ihmiset kohtaavat erityisiä haasteita osallistuessaan mielenosoituksiin ja kansalaisyhteiskunnan toimintaan. Rakenteellinen syrjintä sekä yhteiskuntien haitalliset normit rajoittavat ihmisten osallistumista. Marginalisoitujen ryhmien osallisuutta hankaloitetaan myös käyttämällä erilaisia alistamisen ja kontrollin muotoja, kuten sosiaalista syrjäyttämistä, väkivaltaa sekä syrjivää lainsäädäntöä.

Mielenosoittajat määritellään rikollisiksi

Rauhanomaiset mielenosoitukset aiheuttavat usein häiriötä: ne esimerkiksi hidastavat tai tukkivat liikennettä tai aiheuttavat melua. Vaikka mielenosoitukset olisivat levottomia, kaoottisia tai häiritseviä, mielenosoituksen tulisi saada jatkua, jos se pysyy rauhanomaisena.

Rauhanomaisia mielenosoituksia järjestävät ja niihin osallistuvat ihmisoikeuksien puolustajat joutuvat kuitenkin kohtaamaan vakavia uhkia sekä rauhanomaisia mielenosoituksia järjestäessään, että niihin osallistuessaan.

Poliisien mielenosoitusten valvonnassa käyttämät keinot ovat jatkuvasti yksi suurimmista uhista ihmisten oikeudelle nauttia rauhanomaisesta kokoontumisvapaudesta turvallisesti ja vapaasti. Monet hallitukset käyttävät laittomia keinoja, kuten voimaa, pelottelua ja mielivaltaisia pidätyksiä mielenosoittajia vastaan.

Kun rauhanomaisia mielenosoittajia pidetään rikollisina tai häiriköinä, tai kun heitä vastaan nostetaan syytteitä esimerkiksi vahingonteosta tai erittäin vakavista rikoksista kuten terrorismista tai kapinan lietsomisesta, ei ainoastaan vaienneta yksittäisiä ihmisiä. Näin myös viedään lailliset oikeudet tietyiltä mielenosoittajaryhmiltä ja kiistetään heidän ajamiensa asioiden oikeutus.

Mielenosoittajien mustamaalaaminen ja kriminalisointi ovat yrityksiä pysäyttää heidät ja heidän toimintaansa mukaan liittyvät tai heidän vaatimuksiinsa tukevat ihmiset. Pidättämällä, vangisemalla tai syyttämällä rauhanomaisia mielenosoittajia rikoksista hallitukset yrittävät luoda pelotevaikutusta ”varoittavilla esimerkeillä”. Tällä pyritään vaientamaan kritiikki, herättämään pelkoa väestössä laajemmin ja estämään ihmisiä osallistumasta mielenosoituksiin ja suoraan toimintaan.

Kokoontumisvapaus Suomessa

Suomessa kokoontumisvapaus on yksi perusoikeuksista, eli se on turvattu perustuslaissa.

Perustuslain mukaan

- Jokaisella on oikeus lupaa hankkimatta järjestää kokouksia ja mielenosoituksia sekä osallistua niihin.
- Jokaisella on sananvapaus

Kokoontumislaissa määritellään yleisen kokouksen järjestäjän oikeudet ja velvollisuudet. Siinä säädetään yleisen kokouksen järjestämisoikeudesta ja osallistumisoikeudesta sekä määritellään, millaisessa paikassa yleisen kokouksen voi järjestää. Lain mukaan järjestäjällä on myös ilmoitusvelvollisuus.

Viranomaisilla on perusoikeuksien turvaamis- ja edistämisvelvollisuus: julkisen vallan on edistettävä kokoontumisvapauden käyttämistä turvaamalla oikeus kokoontua ilman ulkopuolista häiriötä ja luomalla edellytyksiä yleisten kokousten järjestämiselle.

MIELENOSOITUSTEN HISTORIAA SUOMESSA

Suomessa on kautta aikojen järjestetty isompia ja pienempiä mielenilmauksia ja poliittisia kokoontumisia. Monen yhteiskunnallisen muutoksen takaa löytyy joukko ihmisiä ja ihmisten liikkeitä, jotka ovat kokoontuneet edistämään yhteisiä asioita. Seuraavaksi esitellään muutamia esimerkkejä merkittävistä mielenilmauksista viimeisten reilun sadan vuoden ajalta.

Voikkaan pillulakko 1904

Naistyöntekijöiden kokema seksuaalinen häirintä sekä tyytymättömyys palkkoihin ja työoloihin saa työntekijät lakkoilemaan ja johtaa parhaimmillaan kolmen paperitehtaan sulkemiseen. Tapaus on ensimmäinen Suomessa, mahdollisesti koko maailmassa, jossa lakon syynä on materiaalisten tekijöiden sijaan työläisnaisten kokema seksuaalinen häirintä.

Koijärvi-liike 1979

Ympäristöaktivistit estivät mielenosoituksellaan merkittävänä lintualueena pidetyn Koijärven kuivaamisen. Tapahtuma myötävaikuttaa vihreän liikkeen syntyyn ja ympäristöministeriön perustamiseen Suomessa, ja ympäristökysymyksistä tulee lopullisesti osa yhteiskunnallista keskustelua.

Marssit ydinaseita vastaan 1982

Osana kansainvälistä rauhanmarssia kymmenet tuhannet ihmiset ympäri maan kerääntyvät kaduille osoittamaan mieltään suurvaltojen ydinasevarusteluita vastaan. Protesti lähettää voimakkaan viestin rauhan puolesta sekä sotaa ja ydinaseita vastaan.

Anna Politkovskajan murha 2006

Tshetsjenialaisten puolesta tehdystä ihmisoikeustyöstä ja Putinin hallinnon arvostelusta tunnetun journalistin murha koskettaa laajasti Suomessa: ihmiset kerääntyvät ympäri maan kynttilämielentoiksiin kunnioittamaan Politkovskajan rohkeutta ja periksiantamattomuutta ihmisoikeuksien puolustamisessa. Helsingissä Venäjän suurlähetystölle johtava Tehtaankatu menee täysin tukkoon mielenosoittajista.

Helsinki Pride 2018

Vapautuspäivän jalanjäljistä syntyneeseen, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksia puolustavaan Helsinki Pride -kulkueeseen osallistuu 100 000 kävijää, tehden siitä näin Suomen suurimman yksittäisen mielenosoitustapahtuman.

Nuorten ilmastolakko 2019

Kansainvälinen ilmastoviikko huipentuu tuhansien nuorten ilmastomielenosoituksesta koostuvaan ilmastolakkoon 27 Suomen eri paikkakunnalla. Mukana on kokonaisia koululuokkia opettajineen vaatimassa tekoja ilmastomuutosta vastaan.

Black Lives Matter 2020

Yhdysvaltojen poliisiväkivaltaa ja rasismia vastustava liikehdintä leviää Suomeen: George Floydin surman jälkeen tuhannet mielenosoittajat kerääntyvät Helsingin keskustaan osoittamaan mieltään rasismia ja syrjintää vastaan. Mielenosoittajat nostavat myös esiin Suomessa esiintyvän rasismin ja epäoikeudenmukaisen kohtelun.

Elokapina 2021

Aktivistit ottavat näyttävästi kaupunkitilaa haltuunsa mielenosoituksilla ympäri Suomen, ja vaativat hallitukselta elämän edellytyksen turvaamista ja ilmasto- ja ympäristöhätätilan julistamista. Tällä kertaa poliisi ei ylireagoi, toisin kuin vuotta aiemmin, jolloin virkavalta käytti kyynelkaasua rauhanomaisia mielenosoittajia vastaan.

Ukraina -mielenosoitukset 2022

Venäjän hyökkäys Ukrainaan synnyttää kansainvälisen solidaarisuuden aallon: tuhannet ihmiset ympäri Suomen kokoontuvat protestoidakseen Venäjän sotatoimia vastaan ja osoittaakseen tukensa Ukrainalle.

MIKÄ KOULUJEN KIRJEMARATON?

Amnestyn Koulujen kirjemaraton on osa jokavuotista kansainvälistä Write for Rights -kampanjaa. Kampanja sijoittuu lähelle kansainvälistä ihmisoikeuksien päivää, jota vietetään 10.12., ja se pyrkii saamaan aikaan muutosta ihmisoikeusloukkauksia kokeneiden ihmisten ja yhteisöjen elämässä. Kirjeiden kirjoittaminen on keskeinen osa kampanjaa erilaisten tapahtumien ja tempausten lisäksi. Kampanjan aikana sadat tuhannet ihmiset kirjoittavat vetoomuskirjeitä maiden viranomaisille ja päättäjille sekä tukiviestejä kampanjan henkilöille. Kaiken kaikkiaan viestejä lähetetään miljoonia joka puolella maailmaa.

Amnestyn Koulujen kirjemaraton on järjestetty Suomessa vuodesta 2013 lähtien. Suomen Koulujen kirjemaratonissa oppilaat ovat vuosien varrella vedonneet viesteillään ihmisten puolesta Iranissa, Brasiliassa, Azerbaidžanissa, Ukrainassa, Valko-Venäjällä, Etiopiassa, Nigeriassa, Burkina Fasossa, Malawissa, Jamaikalla, Filippiineillä, Kanadassa, Turkissa, Chilessä, Myanmarissa, miehitetyillä palestiinalisalueilla ja Suomessa. Ja viesteillä on ollut vaikutusta.

Vuonna 2014 kouluissa toimittiin alaikäisenä kuolemaantuomitun ja kidutetun nigerialaisen

Moses Akatugban puolesta. Viestejä Moseksen puolesta lähetettiin kansainvälisesti yli 800 000. Keväällä 2015 hänet vihdoon vapautettiin lähes kymmenen vuoden vankeuden jälkeen. Marraskuussa 2016 Moses vieraili Suomessa ja kävi myös hänen puolestaan kampanjoineessa koulussa.

Vuonna 2018 kampanjassa vedottiin ihmisoikeuspuolustajien suojelemiseksi Ukrainassa ja Iranissa. Lähes 400 000 ihmistä ympäri maailman vetosivat ukrainalaiseen **Vitalina Kovaliin** kohdistuneiden hyökkäysten tutkimiseksi. Kampanjan ansiosta naistenpäivänä 2019 Vitalina pystyi ensimmäistä kertaa kolmeen vuoteen järjestämään mielenilmauksen kotikaupungissaan ilman äärioikeiston häirintää. Kampanjan aikana Vitalina vieraili Suomessa ja tapasi kirjemaratonin osallistuneita oppilaita.

Samana vuonna yli 700 000 ihmistä vetosi **Atena Daemin** puolesta, joka istuu vankilassa kritisoidaan kuolemanrangaistuksen käyttöä Iranissa. Häntä pahoinpideltiin ja hän on ollut välittömän lääketieteellisen hoidon tarpeessa. Kiitos kansainvälisen kampanjan Iranin viranomaiset vihdoon myönsivät Atenalle pääsyn tarvitsemaansa hoitoon.

Vuoden 2019 kampanjassa oppilaat Suomessa kirjoittivat viestejä ihmisoikeuspuolustajien puolesta Kanadassa. Kansainvälisesti yli 400 000 ihmistä vetosivat yli 50 vuotta elohopeamyrkytyksestä kärsineen **alkuperäiskansayhteisön puolesta Grassy Narrowsissa**, Kanadassa. Huhtikuussa 2020 Kanadan hallitus allekirjoitti viimein 19,5 miljoonan dollarin arvoisen sopimuksen terveydenhuoltopalvelujen rakentamisesta elohopeamyrkytyksen saaneille. Sopimus on askel kohti oikeudenmukaisuutta ja selkeä voitto pitkään oikeuksistaan taistelleelle Grassy Narrowsin yhteisölle.

Vuoden 2021 kampanjassa lähetettiin yli 4,6 miljoonaa viestiä.

³ Lue tai katso mitä Moses ajattelee Koulujen kirjemaratonista www.amnesty.fi/henkilokuvassa-moses-akatugba/ www.youtube.com/watch?v=ZQbyGOsDePg

A close-up photograph of a person's hand holding a blue pen, poised to write on a document. The document features technical drawings or architectural plans. The entire image is overlaid with a semi-transparent blue filter. In the center, there is a white rectangular box containing the text 'HENKILÖT' in a bold, white, sans-serif font.

HENKILÖT

CHOW HANG-TUNG

HONGKONG

”PIDÄTETYKSI TULEMINEN ON VÄISTÄMÄTÖNTÄ, KUN TAISTELET DEMOKRATIAN PUOLESTA DIKTATUURIN ALLA. JOS MINUT PIDÄTETÄÄN, OLKOON NIIN. UHRAUTUMINEN DEMOKRATIAN PUOLESTA ON SEN ARVOISTA.”

Chow Hang-tung on ihmisoikeusjuristi Hongkongista. Hänet tuomittiin vankilaan, koska hän osallistui rauhanomaiseen mielenosoitukseen ja puolusti ilmaisunvapautta.

Häntä uhkaa vielä pidempi, jopa kymmenen vuoden tuomio vain siksi, että hän on toiminut ihmisoikeuksien puolesta.

Chow Hang-tung on rohkeasti omistanut elämänsä ihmisoikeuksien puolustamiselle juristina ja aktivistina. Hänet on tuomittu vankilaan Hongkongissa ”luvattoman kokoontumisen” järjestämisestä ja muiden yllyttämisestä osallistumaan.

Chow Hang-tung vangittiin, koska hän järjesti muistotilaisuuksia Pekingin Taivaallisen rauhan aukion eli Tiananmenin aukion mielenosoitusten tukahduttamisen uhreille. Vuonna 1989 satoja, jopa tuhansia, ihmisiä kuoli Tiananmenin aukiolla, kun armeija avasi tulen rauhanomaisia mielenosoittajia vastaan.

Kiinan hallitus haluaa ihmisten unohtavan, mutta Chow on ottanut tehtäväkseen muistaa uhreja.

Ennen vangitsemistaan Chow Hang-tung oli Hongkongin allianssin varapuheenjohtaja. Allianssi on vuodesta 1990 lähtien järjestänyt Hongkongissa vuosittain Tiananmenin mielenosoitusten uhrien muistotilaisuuden.

Vuosina 2020 ja 2021 Hongkongin viranomaiset kielsivät Tiananmenin muistotilaisuudet vedoten koronapandemiaan. Kesäkuussa 2021 Chow rohkaisi ihmisiä sosiaalisessa mediassa syyttämään kynttilöitä muistopäivänä. Hänet pidätettiin ”luvattoman kokoontumisen mainostamisesta tai julkistamisesta”.

Täysin rauhanomaisesti toiminut Chow kärsii nyt 22 kuukauden vankeusrangaistusta. Hänet tuomittiin vain, koska hän käytti oikeuttaan sananvapauteen ja kokoontumisvapauteen. Häntä uhkaa mahdollisesti vielä uusi kymmenen vuoden vankeustuomio kansallisen turvallisuuslain nojalla nostetuista syytteistä.

Laki kansallisen turvallisuuden takaamisesta Hongkongin erityishallintoalueella tuli voimaan 30.

kesäkuuta 2020. Kiinan kansankongressi hyväksyi kiistellyn turvallisuuslain ilman minkäänlaista paikallista kuulemistä. Lakia käytetään erityisesti toisinajattelijoiden ja Hongkongin sekä Manner-Kiinan nykyistä hallitusta ja poliittista järjestelmää kritisoivien vaientamiseen. Syytteillä ”kansallisen turvallisuuden uhkaamisesta” pyritään oikeuttamaan ihmisoikeuksia loukkaava sensuuri, häirinnät ja pidätykset.

Lain vaikutukset ovat olleet laajoja, ja sen käytön jälkeen Amnesty on raportoinut monenlaisista ihmisoikeusloukkauksista Hongkongissa. Lakia käytetään mielivaltaisesti tekosyynä, kun oikeuksia sananvapauteen ja rauhanomaiseen kokoontumisvapauteen rajoitetaan ja toisinajattelijoina ja poliittista oppositiota vainotaan. Viranomaiset käyttävät lakia Hongkongin suurimpia rauhanomaisten kokoontumisten järjestäjiä vastaan. Yksi näistä on allianssi, jonka varapuheenjohtaja Chow Hang-tung oli.

TAUSTA: TIANANMENIN MIELENOSOITUKSET 1989

Huhtikuussa 1989 ihmiset ympäri Kiinaa olivat alkaneet kokoontua Pekingin Taivaallisen rauhan aukiolle, eli Tiananmenin aukiolle suremaan kommunistisen puolueen liberaalin johtajan Hu Yaobangin kuolemaa sekä osoittamaan turhautumistaan hitaasti eteneviin poliittisiin ja taloudellisiin uudistuksiin.

Kokoontuminen muuttui rauhanomaiseksi mielenosoitukseksi, joka levisi Kiinan maakuntiin. Mielenosoittajat, joista suurin osa oli opiskelijoita, alkoivat vaatia korruption kitkemistä sekä muita uudistuksia.

Miljoona mielenosoittajaa kaduilla

Toukokuun 13. päivänä sadat opiskelijat Tiananmenin aukiolla ryhtyivät nälkälakkoon vaatien keskusteluja kommunistipuolueen johtajien kanssa. On arvioitu, että miljoona ihmistä Pekingissä osallistui mielenosoitukseen osoittaen tukensa nälkälakossa oleville opiskelijoille ja vaatien poliittista reformia.

Poikkeuslaki julistetaan

Puolueen johtajat vierailivat opiskelijoiden mielenosoituksissa 19. toukokuuta. Opiskelijat lopettivat nälkälakon samana iltana. Tästä huolimatta seuraavana päivänä viranomaiset julistivat Pekingiin poikkeustilan ”levottomuuksien lopettamiseksi”.

Poikkeuslain julistamista seuraavina viikkoina sadat tuhannet ihmiset lähtivät jälleen kadulle osoittamaan mieltään. Samanlaisia mielenosoituksia järjestettiin muissakin kaupungeissa ympäri Kiinaa.

Armeija tulittaa mielenosoittajia

Kesäkuun 3. ja 4. päivän välisenä yönä Kiinan hallitus lähetti kymmeniä tuhansia sotilaita ja satoja panssaroituja sotilasajoneuvoja Pekingin keskustaan valvomaan poikkeuslain toteutumista ja väkisin tyhjentämään katuja mielenosoittajista. Hallitus halusi ”palauttaa järjestyksen” maan pääkaupunkiin.

Päästyään paikalle sotilaat alkoivat ampua mielenosoittajia ja sivustaseuraajia kohti. Sotilaat eivät varoittaneet kaduilla olleita ihmisiä ennen tulituksen aloittamista. Sotilaat ampuivat myös paikalta paenneita ihmisiä. Jotkut jäivät sotilasajoneuvojen alle. Kukaan ei tiedä kuinka monta ihmistä kuoli yön väkivaltaisuuksissa.

Tankkimies

Läntisessä mediassa Tiananmenin aukion mielenosoitusten symboliksi nousi kuva yksinäisestä miehestä seisomassa armeijan tankkien edessä. Toukokuun 5. päivänä valkopaitainen, ostoskassessa kantanut nuori mies asettui seisomaan ihmisjoukkoja hajottamaan määrättyjen tankkien eteen estäen niiden kulun. Miestä alettiin kutsua ”tankkimieheksi”. Hänen henkilöllisyyttänsä ei ole koskaan vahvistettu.

Tankkimies esti tankkien kulkemisen ohitse. Lopulta sivustaseuraajat vetivät hänet turvaan. Kuvasta aseistautumattomasta miehestä tankkien edessä tuli kansainvälisesti tunnettu vertauskuva Tiananmenin aukion mielenosoittajien kohtamasta aseellisesta voimasta.

Mielenosoitusten seuraukset

Välittömästi mielenosoitusten hajottamisen jälkeen Kiinan viranomaiset ryhtyivät etsimään mielenosoitukseen osallistuneita ihmisiä. Tuhansia ihmisiä pidätettiin, kidutettiin, vangittiin ja jopa teloitettiin epäoikeudenmukaisten oikeudenkäyntien seurauksena syytettynä ”vastavallankumouksellisista” rikoksista.

Kiinan viranomaiset eivät ole koskaan paljastaneet kuinka monta ihmistä pidätettiin, asetettiin syytteeseen tai teloitettiin kesäkuun 1989 tapahtumien seurauksena. Verilöylyä seuranneessa pelon ilmapiirissä läheisiään menettäneet ihmiset eivät voineet hakea oikeutta tapetuille, eivätkä edes surra avoimesti, koska mielenosoituksiin osallistuneet leimattiin virallisesti ”mellakoitsijoiksi”.

Tiananmenin aukion tapahtumat kielletty puheenaihe Kiinassa

Tiananmenin aukion mielenosoitus ja sen väkivaltainen tukahduttaminen ovat virallisesti kielletty puheenaihe Kiinassa. Viranomaiset eivät ole julkistaneet tietoja tapahtumissa kuolleiden ihmisten määrästä. Yritykset keskustella ja muistella tapahtumia sekä vaatia oikeutta on estetty, eikä julkista keskustelua aiheesta sallita. Vuoden 1989 jälkeen lukuisia ihmisiä on vangittu tapahtumien muistelusta tai virallisen linjan kyseenalaistamisesta.

LUIS MANUEL OTERO ALCÁNTARA

KUUBA

”TAITEILIJAT OVAT SAMANLAISIA KUIN KAIKKI IHMISET: HEILLÄ ON TÄRKEÄ TEHTÄVÄ. MUUSIKON TEKEMÄ KAPPALE VOI KOSKETTAA MILJOONIA IHMISIÄ JA SAADA HEIDÄT ITKEMÄÄN, KUVATAITELIJAN TEKEMÄ KUVA VOI MUUTTA TUNTEEN SIITÄ, MITÄ MAASSA ON TAPAHTUMASSA. TAITELIJAN ON OTETTAVA TÄSTÄ VASTUU.”

Luis Manuel Otero Alcántara on taiteilija ja sananvapautta puolustavan liikkeen johtohahmo Kuubasta. Hänet pidätettiin hänen ollessaan aikeissa osallistua mielenosoitukseen ja tuomittiin myöhemmin epäoikeudenmukaisessa oikeudenkäynnissä vankeuteen.

Luis Manuel on mielipidevanki, sillä hänet tuomittiin vain siksi, että hän käytti oikeuttaan sanan- ja kokoontumisvapauteen.

Luis Manuel on taiteilijoiden, toimittajien ja aktivistien ilmaisunvapautta puolustavan San Isidro Movement -liikkeen johtohahmo. Liike sai alkunsa turhautumisesta kansalliseen lakiin, jonka tarkoituksena on valtioon kriittisesti suhtautuvien taiteilijoiden hiljentäminen. Viranomaiset häiritsevät ja uhkailevat liikkeen jäseniä jatkuvasti, mikä kuvastaa Kuuban hallinnon pyrkimyksiä sanan- ja kokoontumisvapauden tukahduttamiseen.

Toukokuussa 2021 valtion turvallisuusviranomai-

set veivät Luis Manuelin hänen kotoaan, jossa hän oli ollut nälkälakossa protestina taideteosten takavarikoinnille. Hänet vietiin sairaalaan, ja häneltä estettiin pääsy ulkomaailmaan. Kun hänet vapautettiin kuukautta myöhemmin, turvallisuusviranomaiset jatkoivat hänen jokaisen liikkeensä seuraamista.

Heinäkuussa 2021 tuhannet kuubalaiset kokoontuivat laajoihin yhteiskunnallisia muutoksia vaatineisiin mielenosoituksiin eri puolilla maata. Satoja ihmisiä pidätettiin ja tuomittiin vankeuteen mielenosoituksiin liittyen. Luis Manuel pidätettiin, kun hän oli julkaissut videon, jossa kertoi aikeistaan osallistua mielenosoitukseen.

Hänet tuomittiin viiden vuoden vankeustuomioon kesäkuussa 2022 epäoikeudenmukaisessa oikeudenkäynnissä. Oikeudenkäynti pidettiin suljettujen ovien takana, eivätkä kansainväliset tiedotusvälineet, riippumattomat ihmisoikeusjär-

jestöt tai suurlähetystöjen edustajat päässeet seuraamaan sitä.

Tuomioon johtaneita syytteitä Luis Manuelia kohtaan olivat muun muassa ”kansallisten symbolien loukkaaminen”, koska hän oli esiintynyt performanssissa Kuuban lippuun pukeutuneena sekä ”julkisen häiriön aiheuttaminen”, koska hän oli osallistunut rauhanomaiseen mielenilmaukseen. Häntä syytettiin myös ”loukkaavista sanoista” entistä presidenttiä Raúl Castroa kohtaan. Toinen taiteilija-aktivisti, **Maykel Castillo**, tuomittiin samassa oikeudenkäynnissä yhdeksän vuoden vankeuteen.

Luis Manuel kärsii vankeustuomiotaan korkean turvallisuusasteen vankilassa. Hänen terveytensä on vakavasti heikentynyt, ja häneltä on toistuvasti evätty oikeus tavata perhettään ja pitää yhteyttä läheisiinsä.

TAUSTA: MIELENOSOITUKSET KUUBASSA

11. heinäkuuta 2021 tuhannet kuubalaiset osallistuivat mielenosoitukseen, joissa vaadittiin elinolojen muutosta Kuubassa. Mielenosoituksissa arvosteltiin lääke- ja elintarvikepulaa, sähkökatkoja, sekä valtion rajoitustoimia Covid-19 -tartuntojen ”kontrolloimiseksi”. Mielenosoitukset vastustivat myös laajemmin valtion pitkään jatkunutta sortopolitiikkaa, joka loukkaa sananvapautta ja kokoontumisvapautta.

Mielenosoitusten aikana ja niitä seuranneina viikkoina viranomaiset pidättivät mielivaltaisesti satoja ihmisiä. Pidätettyjen perheille ei ilmoitettu heidän olinpaikastaan, internetyhteyksiä katkaistiin ja aktivisteja ja journalisteja pidettiin tiukassa valvonnassa. Kuuban viranomaiset vastasivat mielenosoituksiin mielivaltaisilla pidätyksillä hiljentääkseen toisinajattelijat. Taiteilija ja ihmisoikeuspuolustaja Luis Manuel Otero Alcántaran tilanne kuvaa hyvin viranomaisten

toimintaa. Luis Manuel pidätettiin sen jälkeen, kun hän oli julkaisemallaan videolla ilmoittanut osallistuvansa mielenosoitukseen. Vuotta myöhemmin hänet tuomittiin viiden vuoden vankeuteen ilmaisunvapauden käyttämisestä.

Viranomaisten käyttämät taktiikat eivät ole uusia, vaan ne ilmentävät vuosikymmeniä kestänyttä sortopolitiikkaa. Mielivaltaisten pidätysten lisäksi viranomaisten käyttämiä keinoja ovat ihmisten internet-yhteyksien sulkeminen, epäoikeudenmukaiset oikeudenkäynnit ja toisinajattelijoiden pahoinpity. Aktivistien ja toimittajien oville on asennettu valvontakameroita, poliisi on valvonut heidän jokaista liikkettään ja pitänyt heitä käytännössä kotiarestissa. Viranomaiset hyödyntävät myös poliisien palveluita, joilla pelotellaan ja valvotaan ihmisiä. Viranomaisten toimet ovat ajaneet ihmisiä myös maanpakoon.

Kansainvälisistä vaatimuksista huolimatta

Kuuban hallitus ei päästä kansainvälisiä ja riippumattomia ihmisoikeusjärjestöjä maahan tutkimaan maan ihmisoikeustilannetta.

Tarinat aktivistien, toimittajien ja epäoikeudenmukaisesti vangittujen mielenosoittajien perheiden periksiantamattomuudesta ovat levinneet laajalle. Uhrien äitien viraalit videot ovat vaatineet viranomaisia ratkaisemaan maata kurittavan talouskriisin ja pidätettyjen sukulaiset ovat pysyneet heidän tukenaan pidätyksistä, uhkailuista ja sakoista riippumatta. Jotkut toimittajat ja aktivistit ovat jättäneet kotinsa jatkaakseen ihmisoikeuksien puolustamista ja suojelemista. Sanan- ja kokoontumisvapaus voivat toteutua Kuubassa, jos hallinto muuttaa toimintaansa ja edistää moniarvoisia ja osallistavia tapoja, joiden kautta kuubalaiset voivat päättää maansa tulevaisuudesta ja suojella ihmisoikeuksia.

A group of people, mostly women, are participating in a protest or demonstration. They are holding up a large yellow flag with the Amnesty International logo and the text 'AMNESTY INTERNATIONAL' in blue. A rainbow flag is also visible. The participants are wearing yellow t-shirts with the Amnesty International logo. The background shows trees and buildings, suggesting an outdoor urban setting. The overall atmosphere is one of solidarity and activism.

IHMISOIKEUDET

MITÄ OVAT IHMISOIKEUDET?

Kaikki ihmiset syntyvät vapaina ja tasa-vertaisina arvoltaan ja oikeuksiltaan. Heille on annettu järki ja omatunto, ja heidän on toimittava toisiaan kohtaan veljeyden hengessä.

– YK:n ihmisoikeuksien julistus, 1. artikla

Ihmisoikeuksilla tarkoitetaan jokaiselle ihmiskunnan jäsenelle yhtäläisesti kuuluvia oikeuksia. Niiden tavoitteena on turvata jokaiselle ihmiselle ihmisarvoinen elämä, perustoimeentulo ja taata yhteiskunnalliset osallistumismahdollisuudet. Ihmisoikeudet kuuluvat jokaiselle ihmiselle ja ovat voimassa kaikkina aikoina ja kaikkialla henkilön taustasta, kansalaisuudesta, vakaumuksesta tai yhteiskunnallisesta asemasta riippumatta. Kaikilla ihmisillä on oikeuksien lisäksi myös velvollisuus kunnioittaa muiden oikeuksia. Ketään ei esimerkiksi saa syrjiä, sillä se loukkaisi ihmisoikeussopimuksessa olevaa syrjinnän kieltoa. Ihmisoikeudet on turvattu YK:n yleismaailmallisessa ihmisoikeuksien julistuksessa sekä useissa kansainvälisissä sopimuksissa.

IHMISOIKEUDET OVAT:

Yleismaailmallisia

Ne kuuluvat kaikille maailman ihmisille, kaikkina aikoina ja kaikkialla.

Luovuttamattomia

Ihminen ei voi menettää oikeuksiaan sen enempää kuin lakata olemasta ihminen. Oikeuksia ei voi luovuttaa pois edes omasta vapaasta tahdosta.

Erottamattomia

Ne riippuvat toisistaan siten, että yhden oikeuden edistämällä on suotuisia vaikutuksia muiden oikeuksien toteutumiseen. Vastaavasti ihmisoikeusloukkaukset vaikuttavat usein kielteisesti muiden oikeuksien toteutumiseen.

Perustavanlaatuisia

Vain kaikkein tärkeimmiksi katsotut oikeudet on nimetty ihmisoikeuksiksi.

YK:N YLEISMAAILMALLINEN IHMISOIKEUKSIEN JULISTUS (ENGL. UNIVERSAL DECLARATION OF HUMAN RIGHTS)

YK hyväksyi yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen toisen maailmansodan jälkeen vuonna 1948. Julistus on ensimmäinen kansainvälisesti laadittu kattava luettelo ihmisoikeuksista ja siinä on 30 artiklaa eli kohtaa. Näitä ovat esimerkiksi oikeus elämään, vapauteen ja turvallisuuteen, vapaus orjuudesta, kidutuksen kielto, oikeus turvapaikkaan, oikeus avioliittoon ja perheeseen, mielipiteen ja sananvapaus sekä oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.

Ihmisoikeusjulistus on kirjaimellisesti julistus, eikä se siksi velvoita valtioita oikeudellisesti. Sen poliittinen ja moraalinen vaikutusvalta on kuitenkin huomattavan suuri. Hyväksymisestä lähtien julistus on toiminut kansainvälisen ihmisoikeusjärjestelmän perustana. Sen pohjalta on laadittu useita sitovia sopimuksia, mukaan lukien YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus; taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva yleissopimus sekä kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen ja halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastainen yleissopimus. Ihmisoikeuksista on näin ollen tullut osa kansainvälistä oikeutta.

KANSAINVÄLISET IHMISOIKEUSSOPIMUKSET

Ihmisoikeudet suojelevat ihmisiä ja luovat täten velvoitteita valtion johdolle, hallitukselle ja viranhaltijoille. Ihmisoikeussopimukset ovat valtioiden solmimia kansainvälisiä sopimuksia. Kun valtio ratifioi, eli lopullisesti hyväksyy, vahvistaa ja saattaa voimaan, sopimuksen, se sitoutuu ottamaan vastuulleen sopimuksessa määritellyt velvoitteet. Valtioiden on kunnioitettava yksilöiden oikeuksia, suojeltava niitä sekä edistettävä oikeuksien toteutumista käytännössä. Suurin osa maailman valtioista on sitoutunut kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin.

SANAN- JA MIELIPITEENVAPAAUS

YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, artikla 19.

Jokaisella on oikeus mielipiteen- ja sananvapauteen; tähän sisältyy oikeus häiritsemättä pitää mielipiteensä sekä oikeus rajoista riippumatta hankkia, vastaanottaa ja levittää tietoja kaikkien tiedotusvälineiden kautta.

YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus suojelee oikeutta sanan- ja mielipiteenvapauteen. Sanan- ja mielipiteenvapaus takaa meille kaikille oikeuden pitää mielipiteitä ja ilmaista niitä vapaasti, ilman valtion puuttumista. Tähän vapauteen kuuluu oikeus ilmaista mielipiteitä mielenosoituksissa tai kirjoitusten, median, internetin tai taiteen avulla. Sanan- ja mielipiteenvapaus on tärkeä oikeus kaikissa yhteiskunnissa. Tarvitsemme ajatusten vapaata vaihtoa, jotta mahdollisimman monet näkemykset tulevat kuulluiksi. Jos sanan- ja ilmaisunvapautta rajoite-

taan, se vaikuttaa siihen, miten paljon saamme tärkeää tietoa ja miten oikeuksiamme kunnioitetaan. Ilman tätä oikeutta myös muita ihmisoikeuksia on vaikeampi puolustaa.

Sanan- ja mielipiteenvapaus on tärkeää myös meille jokaiselle yksilönä. Mielipiteemme ja ajatuksemme tekevät meistä ihmisiä. Jos ihmisiä estetään ilmaisemasta itseään, myös heidän persoonallisuutensa ilmaiseminen kielletään.

Ihmisoikeussopimukset sallivat rajoittaa sananvapautta vain rajatuissa tapauksissa. Useissa maissa esimerkiksi rasistinen tai muuten syrjivä puhe on laissa kielletty. Sananvapautta saa rajoittaa vain sellaisissa tilanteissa, joissa se on välttämätöntä. Välttämättömiä syitä voivat olla esimerkiksi ihmisten tai ihmisryhmien suojeleminen, kansallinen turvallisuus, yleinen järjestys, kansanterveys tai moraalit.

Sanan- ja mielipiteenvapaus on taattu myös seuraavissa sopimuksissa:

- YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus 19. artikla

RAUHANOMAINEN KOKOONTUMIS- JA YHDISTYMISSVAPAAUS

YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, artikla 20.

- 1. Kaikilla on oikeus rauhanomaiseen kokoontumis- ja yhdistymissvapauteen.*
- 2. Ketään ei saa pakottaa liittymään mihinkään yhdistykseen.*

YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus takaa meille jokaiselle oikeuden kokoontua ja muodostaa yhdistyksiä. Rauhanomainen kokoontumisvapaus tarkoittaa oikeutta kokoontua yhteen julkisilla paikoilla yhteisellä asialla. Kokoontumiset voivat olla esimerkiksi kokouksia, lakkoja tai mielenilmauksia. Oikeus tarkoittaa sitä, että henkilöllä on oikeus kokoontua rauhanomaisesti muiden kanssa ilman, että hänen tarvitsee pelätä pidätystä tai poliisin häirintää. Viranomaisilla on velvollisuus helpottaa rauhanomaisten kokoontumisten järjestämistä ja poliisin täytyy taata sekä mielenosoituksen osallistujien että yleisön turvallisuus.

Oikeus rauhanomaiseen kokoontumis- ja yhdistymissvapauteen on taattu myös seuraavassa sopimuksessa:

- YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus 21. artikla

OIKEUS OIKEUDENMUKAISEEN OIKEUDENKÄYNTIIN

YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, artikla 10.

Jokaisella on täysin tasa-arvoisesti oikeus siihen, että häntä oikeudenmukaisesti ja julkisesti kuullaan riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa hänen oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan määrättäessä tai häntä vastaan nostettua rikossyytettä selvitetäessä.

YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, artikla 11.

1. *Jokaisen rikollisesta teosta syytteessä olevan henkilön edellytetään olevan syytön siihen asti kunnes hänen syyllisyytensä on laillisesti todistettu julkisessa oikeudenkäynnissä, jossa hänelle turvataan kaikki hänen puolustustaan varten tarpeelliset takeet.*

2. *Ketään ei pidä tuomita rangaistavaksi teoista tai laiminlyönneistä, jotka eivät kansallisen tai kansainvälisen oikeuden mukaan olleet rikollisia tekohetkellä. Myöskään ei pidä tuomita ankarampaan rangaistukseen, kuin mikä oli sovellettavissa rangaistavan teon suoritushetkellä.*

Meillä jokaisella on oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, olemme sitten rikoksen uhreja tai sen tekemisestä epäiltyjä.

Oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin tarkoitus on taata oikeudenmukainen ja julkinen kuuleminen riippumattomassa ja itsenäisessä tuomioistuimessa kohtuullisessa ajassa.

Oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin tarkoitus on varmistaa, ettei syytöntä henkilöä tuomita.

Uhkailu, kiristys tai väkivalta eivät kuulu oikeudenmukaiseen oikeusprosessiin. Myös todistusaineisto tulee hankkia reilulla ja läpinäkyvällä tavalla. Oikeudenkäynnin tuomarin, maallikko-tuomareiden tai muiden viranomaisten tulee olla puolueettomia. Oikeudenkäynnin tulee tapahtua kohtuullisessa ajassa ja sen osapuolille tulee taata mahdollisuus esittää todisteita.

Oikeudenmukaisessa oikeudenkäynnissä lähdetään myös siitä olettamasta, että henkilö on

syytön, ellei toisin todisteta. Syytetyllä on myös oikeus saada oikeusapua, mikäli varallisuustilanne estää yksityisen oikeudellisen avustajan hankkimisen. Ei ole merkitystä syytetäänkö henkilöä myymälävarkaudesta vai murhasta – jokaisella on oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.

Oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin on taattu myös seuraavassa sopimuksessa:

- YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus 9. artikla

A photograph of a social gathering, possibly a party or event, with a teal text box overlay. The scene is dimly lit with a blueish-purple tint. In the foreground, a woman with long dark hair and glasses is seen in profile, wearing a white t-shirt and a watch, with her hands raised as if clapping or gesturing. In the background, other people are visible, including one holding a clear plastic bottle. The overall atmosphere is lively and social.

TEHTÄVÄT

TEHTÄVÄ: MIELENOSOITUSTEN KEINOT

 Sopii kaikenkokoisille ryhmille

 Vie aikaa n. 30 min

 Mitä tarvitsen? Paperia, kyniä, valkotaulu/fläppitaulu/mahdollisuus kirjata vastauksia näkyviin ryhmälle, Liite: Sananvapaus ja kokoontumisvapaus – määritelmät ja rajoitukset (s. 30-31) heijastettuna tai tulostettuna pienryhmille

Tämän tehtävän tarkoituksena on auttaa oppilaita hahmottamaan sananvapauden ja kokoontumisvapauden käyttämisen keinoja ja rajoituksia. Voit toteuttaa tehtävän kokonaisuudessaan tai hyödynätä sen kysymyksiä haluamallasi tavalla.

1. Jaa oppilaat pareihin tai pienryhmiin. Pyydä heitä miettimään esimerkkejä mielenosoituksista, joita he ovat nähneet arjessa, mediassa tai sosiaalisessa mediassa. Pyydä oppilaita kirjoittamaan ylös

- mikä oli mielenosoituksen aihe?
- minkälaisilla keinoilla mieltä osoitettiin?

2. Kirjoita ryhmien antamat esimerkit kaikille näkyviin. Jaa esimerkit seuraavien otsikoiden alle

- aihe
- keinot

3. Keskustelkaa koko ryhmän kanssa minkälaisia ajatuksia listatut asiat herättävät.

- Löytyykö keinoista sellaisia asioita, joita oppilaat eivät ole mieltäneet mielenosoitukseksi? Miksi tai miksi ei?
- Onko kaikilla keinoilla hyväksyttyä osoittaa mieltä? Miksi tai miksi ei? Saako mielenosoituksia rajoittaa?
- Onko kaikista aiheista hyväksyttyä osoittaa mieltä? Onko olemassa asioita, jotka oppilaiden mielestä eivät kuulu sananvapauden ja kokoontumisvapauden piiriin?

4. Lukekaa lopuksi yhdessä tai pienryhmissä sananvapauden ja/tai kokoontumisvapauden määritelmästä ja rajoituksista. Voit jakaa jokaiselle ryhmälle yhden kappaleen ja pyytää heitä sen jälkeen kertomaan siitä koko ryhmälle.

TEHTÄVÄ: KOKOONTUMISVAPAUDEN HISTORIASTA

 Sopii kaikenkokoisille ryhmille

 Vie aikaa n. 45–60 min (riippuen siitä, miten haluat soveltaa harjoitusta)

 Mitä tarvitset? Verkkoyhteydellä varustetut tietokoneet tai älylaitteet, linkit videoklippeihin ja artikkeleihin. Nämä löytyvät myös oppilaiden materiaalista verkkosivuilta

Tämän tehtävän tarkoituksena on tutustuttaa oppilaita kokoontumisvapauden historiaan. Tehtävässä tutustutaan Suomessa tapahtuneisiin mielenilmauksiin videoklippien ja/tai verkkoartikkelien kautta. Voit määritellä itse, kuinka perusteellisesti toivot oppilaiden tekevän tehtävän ja mikäli haluat oppilaiden esittelevän löydöksensä muille.

1. Jaa oppilaat muutaman hengen ryhmiin. Kerro, että heidän tehtävänä on tutustua Suomessa järjestettyihin mielenilmauksiin. Voit jakaa jokaiselle ryhmälle oman aiheen tai antaa useammalle ryhmälle saman aiheen.
2. Jaa ryhmille seuraavat otsikot ja linkit:
 - Voikkaan lakko 1904
<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2021/01/06/suomen-ensimmainen-metoo-tapaus-vuodelta-1904-voikkaan-pillulakosta-kohisi-koko>

- Kojärvi-liike 1979
<https://areena.yle.fi/1-50107573>
<https://yle.fi/uutiset/3-7218431>
- Rauhanmarssit (esim. 1982 ydinaseet, 2003 Irakin sota tai 2022 Ukrainan sota)
<https://yle.fi/uutiset/3-9248860>
<https://areena.yle.fi/1-3778315>
- Anna Politkovskajan murha 2006
<https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000001925108.html>
- Helsinki Pride 2018
<https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005738931.html>
- Nuorten ilmastolakko 2019
<https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006035934.html>
<https://yle.fi/uutiset/3-10991519>
- Black Lives Matter 2020
<https://yle.fi/uutiset/3-11382649>
- Elokupina 2021
<https://yle.fi/uutiset/3-11991705>
<https://yle.fi/uutiset/3-12206413>
<https://yle.fi/uutiset/3-12136893>

3. Pyydä oppilaita lukemaan artikkelit tai katsomaan videolinkit. Pyydä heitä sen jälkeen keskustelemaan mielenosoituksen aiheesta, keinoista ja viesteistä (esim. huudot, kyltit, asut, koreografia) ja kirjoittamaan ne ylös.

4. Käykää yhdessä läpi oppilaiden löytämät esimerkit. Voit listata ne näkyviin koko ryhmälle.

5. Keskustelkaa lopuksi siitä, miksi ihmiset osallistuvat mielenosoituksiin.

- Mitä muita syitä osallistumiseen voi olla, kuin muutoksen aikaan saaminen?
- Ovatko oppilaat itse osallistuneet joihinkin listassa esitettyihin mielenosoituksiin? Miksi tai miksi ei?
- Voisivatko he osallistua vastaaviin mielenilmauksiin?

TEHTÄVÄ: MITKÄ OIKEUDET EIVÄT TOTEUDU?

 Sopii kaikenkokoisille ryhmille

 Vie aikaa n. 15–20 minuuttia (riippuen siitä, miten haluat soveltaa harjoitusta)

 Mitä tarvitset? Tiivistelmän ihmisoikeuksien julistuksesta (s.33) ja henkilöiden tarinat (s.14, 16). Nämä löytyvät myös oppilaiden materiaalista verkkosivuilta.

Tämä harjoitus sopii parhaiten osaksi henkilöiden tarinoiden käsittelyä ennen kirjeiden tai korttien kirjoittamista. Harjoitus on jaettu kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa tarinoita käsitellään eettisellä tasolla ja pohditaan, mikä tavassa, jolla ihmistä tai ihmisiä kohdellaan, on väärin. Toisessa osassa pohdinta liitetään YK:n yleismaailmallisessa ihmisoikeusjulistuksessa lueteltuihin artikloihin. Voit halutessasi pitää harjoituksen lyhyempänä käsittelemällä vain jommankumman osan. Alla olevat kysymykset 1. ja 2. sekä tiivistelmä ihmisoikeusjulistuksesta löytyvät myös oppilaiden materiaalista verkkosivulta. Selitä, että käsittelemme tässä tehtävässä todellisten henkilöiden

tarinoita. Jaa oppilaat pienempiin ryhmiin ja pyydä heitä keskustelemaan 5-10 minuuttia yhdestä (tai useammasta) tarinoissa esiintyvistä henkilöistä. Käytä seuraavaa apukysymystä:

1. Mikä on väärin tavassa, jolla kyseessä olevaa henkilöä kohdellaan?

Jaa seuraavaksi oppilaille lista YK:n ihmisoikeusjulistuksessa hyväksytyistä oikeuksista. Voit vaihtoehtoisesti myös näyttää listan videotykillä tai dokumenttikameralla. Pyydä oppilaita pohtimaan ryhmissä 5-10 minuutin ajan seuraavaa kysymystä:

2. Mitkä YK:n yleismaailmallisessa ihmisoikeusjulistuksessa luetellut oikeudet jäävät toteutumatta kyseessä olevan henkilön kohdalla?

Voit kertoa, että osaan ihmisoikeusloukkauksista tarinoissa viitataan suoraan. Oikeudet saattavat kuitenkin jäädä toteutumatta myös, koska muut oikeudet eivät toteudu henkilön kohdalla. Kaikki ihmisoikeudet ovat riippuvaisia toisistaan.

Tehtävän purkamista varten voit pyytää oppilaita kirjoittamaan löytämänsä asiat paperille ja kiertämään katsomassa muiden papereita. Voitte keskustella yhdessä esimerkiksi seuraavista kysymyksistä:

- Saiko muiden ryhmien vastausten katsominen teidät ajattelemaan jotakin oikeutta tai asiaa, minkä haluaisitte lisätä omaan listaan?
- Löydätkö jonkin oikeuden, jonka ei mielestänne pitäisi olla listassa? Miksi?
- Miksi olette valinneet juuri tämän oikeuden tai artiklan?
- Oliko loukattujen oikeuksien löytäminen vaikeaa?
- Mitä valtion ja sen viranomaisten tulisi tehdä, jotta tilanne henkilön kohdalla korjaantuisi?
- Mitä me voisimme ryhmänä tehdä, jotta kyseinen valtio noudattaa kaikille kuuluvia ihmisoikeuksia paremmin?

TEHTÄVÄ: MITEN IHMISOIKEUKSIA PUOLUSTETAAN?

Sopii kaikenkokoisille ryhmille

Vie aikaa n. 15-20 minuuttia (riippuen siitä, miten haluat soveltaa harjoitusta)

Mitä tarvitset? Tiivistelmä ihmisoikeuksien julistuksesta (s.33) kyniä, paperia

Tämän tehtävän tarkoituksena on auttaa oppilaita tarkastelemaan arkeaan ja ympäristöään niissä toteutuvien tai toteutumattomien oikeuksien kautta, sekä ymmärtämään, miten ja miksi oikeuksia puolustetaan.

1. Jaa oppilaat neljän tai viiden hengen ryhmiin ja anna jokaiselle ryhmälle tyhjä paperi. Pyydä ryhmiä valitsemaan yksi oikeus, jota he haluavat puolustaa. Oikeuden voi valita YK:n ihmisoikeusjulistuksen tiivistelmästä tai ryhmä voi keksiä jonkun heidän arkeensa liittyvän, heille tärkeän asian / oikeuden.
2. Kun ryhmät ovat valinneet itselleen oikeudet, kerro, että heidän valitsemaansa oikeus otetaan heiltä nyt pois. Pyydä ryhmiä reflektoi-
maan seuraavia kysymyksiä:
 - Miltä oikeuden menettäminen heistä tuntuu?

- Miksi tätä oikeutta on heidän mielestään tärkeää tai perusteltua puolustaa?
- Miten he voivat puolustaa tämän oikeuden toteutumista omassa yhteisössä tai maassa?
- Minkälaisiin toimenpiteisiin he voivat ryhtyä puolustaakseen valitsemaansa oikeutta? (esim. mielenilmaus, blogin kirjoittaminen, aktivistiryhmän perustaminen)

Pyydä ryhmiä kirjoittamaan vastaukset paperille ja kerro, että heidän tulee esitellä vastaukset muulle ryhmälle.

3. Kun ryhmät ovat päättäneet, mihin toimenpiteisiin ne ryhtyisivät, pyydä jokaista ryhmää kertomaan lyhyesti, minkä oikeuden he valitsivat, miksi he valitsivat juuri tämän oikeuden ja miten he puolustaisivat oikeutta.

Kirjoita ehdotetut toimenpiteet näkyviin. Kysy oppilailta:

- Kuka voisi tukea heitä ja miten? (esim. opettaja, koulun työntekijät, viranomaiset jne.)
- Minkälaisia haasteita oppilaat saattaisivat kohdata? Mikä tai kuka voisi seisoa heidän tiellään?
- Miksi ja miten heidän toimintaansa voitaisiin vaikeuttaa? Jatkaisivatko he oikeuden puolustamista kaikesta huolimatta?
- Mikä on pahinta mitä heille voisi tapahtua, jos he silti päättäisivät puolustaa valittua oikeutta?
- Mikä saisi heidät jatkamaan oikeuden puolustamista?

TEHTÄVÄ: SANAN- JA MIELIPITEENVAPAAUS-ROOLIPELI

 Sopii kaikenkokoisille ryhmille

 Vie aikaa n. 30–45 minuuttia (riippuen siitä, miten haluat soveltaa harjoitusta)

 Mitä tarvitset? Liite: Roolikortit (s. 32), kyniä, paperia, henkilöiden tarinat (s. 14, 16)

Tämän tehtävän tarkoituksena on havainnollistaa sanan- ja mielipiteenvapauden rajoittamista, aktivistien ja taiteilijoiden luovia keinoja toimia rajoituksia vastaan, sekä sivustaseuraajien roolia ongelmatilanteissa.

1. Jaa oppilaat neljän hengen ryhmiin. Jokaisessa ryhmässä yksi edustaa maan hallitusta, yksi aktivistia ja kaksi henkilöä toimii tarkkailijoina. Jaa ryhmien jäsenille kortit ja anna heille muutama minuutti tutustua rooliinsa. Painota, että korttien sisältöä ei saa paljastaa muille ryhmän jäsenille. Oppilaiden tehtävänä on esittää kortissa olevaa roolia ja toimia kortin ohjeiden mukaisesti.
2. Kun kaikki ovat lukeneet korttinsa, anna oppilaille viisi minuuttia aikaa valmistautua omaan rooliinsa. Kun viisi minuuttia on kulunut, aloita harjoitus. Harjoitukselle on aikaa 15 minuuttia.

Harjoituksen kulku:

5 min hallituksen edustaja puhuu

5 min aktivisti puhuu

5 min tarkkailijat analysoivat tapahtunutta

3. Harjoituksen jälkeen pyydä osallistujia vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

Tarkkailijat

- Mitä esitetyssä tilanteessa mielestänne tapahtui?

Hallituksen edustajat ja aktivistit

- Minkälaisia ajatuksia tai tunteita roolin esittäminen herätti?

Kaikki

- Mistä luulette harjoituksessa olleen kyse?

4. Lue seuraavaksi ääneen YK:n ihmisoikeuksien julistuksen artikla 19:

Jokaisella on oikeus mielipiteen- ja sananvapauteen; tähän sisältyy oikeus häiritsemättä pitää mielipiteensä sekä oikeus rajoista riippumatta hankkia, vastaanottaa ja levittää tietoja kaikkien tiedotusvälineiden kautta.

5. Keskustelkaa seuraavaksi:

- Mitä sanan- ja mielipiteenvapaus mielestänne tarkoittavat?
- Miten ne liittyvät aikaisempaan harjoitukseen?
- Tuleeko muiden ihmisten sanoa jotain puolustukseen henkilöitä, jotka eivät voi ilmaista mielipidettään?
- Päättikö joku äskeisen harjoituksen tarkkailijoista puuttua näkemäänsä tilanteeseen? Miksi tai miksi ei?

6. Tutustukaa seuraavaksi Chow Hang-tungin ja/ tai Luis Manuel Otero Alcántaran tarinoihin.

Keskustelkaa sen jälkeen oppilaiden kanssa

- Mitä ajatuksia henkilöiden tarinat herättävät?
- Onko heidän kohtelunsa mielestänne oikeudenmukaista?
- Mikä huolettaa heidän tarinoissaan?
- Mitä pitäisi tapahtua, jotta he saisivat oikeutta?
- Mitä me voimme tehdä tukeaksemme Luis Manuelia tai Chow'ta?

TEHTÄVIEN LIITTEET

LIITE: SANANVAPAAUS JA KOKOONTUMISVAPAAUS - MÄÄRITELMÄT JA RAJOITUKSET

SANAN- JA MIELIPITEENVAPAAUS

Sanan- ja mielipiteenvapaus takaa kaikille oikeuden pitää mielipiteitä ja ilmaista niitä vapaasti, ilman valtion puuttumista. Tähän vapauteen kuuluu oikeus ilmaista mielipiteitä esimerkiksi mielenosoituksissa tai kirjoitusten, median, internetin tai taiteen avulla. Sanan- ja mielipiteenvapaus on tärkeä oikeus kaikissa yhteiskunnissa. Jos vapautta rajoitetaan, se vaikuttaa siihen, miten paljon saamme tärkeää tietoa ja miten oikeuksiamme kunnioitetaan. Ilman tätä oikeutta myös muita ihmisoikeuksia on vaikeampi puolustaa.

Sanan- ja mielipiteenvapaus turvataan YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa, YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevassa yleissopimuksessa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksessa.

Ihmisoikeussopimukset sallivat rajoittaa sananvapautta vain rajatuissa tapauksissa. Useissa maissa esimerkiksi rasistinen tai muuten syrjivä puhe on laissa kielletty. Sananvapautta saa rajoittaa vain sellaisissa tilanteissa, joissa se on välttämätöntä. Välttämättömiä syitä voivat olla esimerkiksi ihmisten tai ihmisryhmien suojeleminen, kansallinen turvallisuus, yleinen järjestys, kansanterveys tai moraalit.

KOKOONTUMISVAPAAUS

Vapaus rauhanomaiseen kokoontumiseen tarkoittaa oikeutta kokoontua yhteen julkisilla paikoilla ilman pelkoa pidätyksestä tai poliisin häirinnästä. Kokoontumiset voivat olla esimerkiksi kokouksia, lakkoja tai mielenilmauksia.

Kokoontumisvapaus turvataan YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa, YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevassa yleissopimuksessa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksessa.

Viranomaisilla on velvollisuus helpottaa rauhanomaisten kokoontumisten järjestämistä. Poliisin tulee taata sekä mielenosoituksen osallistujien että yleisön turvallisuus.

KOKOONTUMISVAPAUDEN RAJOITTAMINEN

Oikeutta rauhanomaiseen kokoontumiseen on mahdollista rajoittaa tietyissä tilanteissa. Joskus valtioiden tulee suojella ihmisten muita oikeuksia, jolloin julkisia kokoontumisia voidaan kieltää. Viranomaisilla on kuitenkin hyvin rajalliset oikeudet rajoittaa kokoontumisvapautta ja rajoitusten tulee aina olla välttämättömiä ja suhteellisia poikkeuksia.

Erilaiset häiriöt kuuluvat luonteenomaisesti moniin julkisiin kokoontumisiin, kuten mielenosoituksiin. Hypoteettinen riski häiriölle tai esimerkiksi liikenteen häiritseminen eivät kuitenkaan kelpaa syyksi kokoontumisen kieltämiselle.

Viranomaiset eivät myöskään voi siirtää mielenosoitusta paikkaan, jossa se menettää merkityksensä – mielenosoittajia ei siis voi mielivaltaisesti siirtää ydinkeskustasta laitakaupungille, missä heitä ei nähdä tai kuulla.

MIELENOSOITUKSEN JÄRJESTÄMISEEN EI TARVITSE LUPAA

Rauhanomaiseen mielenosoitukseen ei tarvitse viranomaisen lupaa. Valtiot voivat edellyttää, että kokoontumisesta tehdään ennakoilmoitus, jotta viranomaiset voivat varautua esimerkiksi turvallisuudesta huolehtimiseen tai liikennejärjestelyihin.

Ihmisillä täytyy kuitenkin olla oikeus myös spontaaneihin kokoontumisiin. Ilmoittamatta jättäminen ei ole peruste mielenosoituksen kieltämiselle tai hajottamiselle, eikä se saa johtaa esimerkiksi sakkoihin tai vankeuteen.

Rauhanomaisen kokoontumisen järjestäjiltä ei saa myöskään vaatia julkisten palveluiden, kuten järjestyksenvalvojen kustantamista.

MIELENOSOITUSTEN HAJOTTAMINEN

Mielenilmauksen hajottaminen tulee olla viimeinen vaihtoehto, joka otetaan käyttöön vasta, kun kaikki vähemmän rajoittavat keinot on käytetty.

Kyynelkaasua tai vesitykkeitä saa käyttää vain tilanteissa, joissa ihmisillä on mahdollisuus poistua alueelta. Niiden käyttö on sallittua vain silloin, kun väkivalta on levinnyt laajalle ja muut, tarkemmin rajatut keinot on jo käytetty. Tuliaseita ei tule koskaan käyttää mielenilmausten hajottamiseksi.

POLIISITOIMINTA MIELENOSOITUKSISSA

Valtioilla on velvollisuus suojella ihmisten oikeutta rauhanomaiseen kokoontumiseen, mukaan lukien mielenilmauksiin. Poliisien toiminnalle mielenilmauksissa on olemassa selkeät kansainväliset ohjeet.

Poliisin tehtävänä on helpottaa rauhanomaisten mielenilmausten järjestämistä sekä lievittää mielenosoituksessa mahdollisesti esiintyviä jännitteitä.

Jos osa mielenilmaukseen osallistuneista henkilöistä käyttää väkivaltaa, se ei tee koko mielenilmauksesta väkivaltaista. Pienen vähemmistön käyttämä väkivalta ei oikeuta poliisia käyttämään

voimaa kaikkia kohtaan. Poliisin tehtävänä on varmistaa, että rauhanomaisesti mieltään osoittavat ihmiset saavat jatkaa mielenosoitusta.

POLIISIN VOIMANKÄYTTÖ

Poliiseilla on yhteiskunnassa oikeuksia sellaisiin toimiin, joihin tavallisilla kansalaisilla ei ole oikeutta. Näitä ovat muun muassa oikeus käyttää voimaa henkilön pidättämiseksi, pitää henkilöä putkassa sekä oikeus kantaa asetta. Nämä oikeudet on annettu poliisivoimille, jotta ne pystyvät suojelemaan ihmisiä ja ylläpitämään järjestystä.

Oikeudet ja valta tuovat mukanaan vastuun. Vaikka poliiseilla on oikeus käyttää voimaa muita ihmisiä kohtaan, voimankäytön tulee tapahtua ihmisoikeuksia kunnioittaen.

Poliisin tulee luoda selkeät ohjeet, jotka ennakoivat erilaisia poliisin kohtaamia tilanteita. Suunnitelmien tulee sisältää selkeät kirjaukset siitä, milloin poliisilla on oikeus käyttää voimaa ja milloin ei.

POLIISIN VOIMANKÄYTÖN RAJOITUKSET

Poliisin voimankäytön täytyy olla välttämätöntä ja suhteellista käsillä olevaan riskiin tai vaaraan nähden. Jos voimankäyttö on välttämätöntä muiden turvallisuuden takaamiseksi, poliisin tulee käyttää lievintä mahdollista voimakeinoa tavoitteen saavuttamiseksi.

Jos poliisin voimankäyttö on johtanut loukkaantumiseen tai kuolemaan, tapahtumista tulee käynnistää nopea, perusteellinen ja puolueeton tutkinta. Tutkinnan tekijöinä tulee olla poliisivoimien ulkopuoliset viranomaiset.

Jos poliisi käyttää voimaa tai valtaansa väärin, hänet tulee saattaa vastuuseen oikeudessa.

LIITE: ROOLIKORTIT

HALLITUKSEN EDUSTAJA

Olet maasi korkea-arvoinen edustaja. Voit olla suurlähettiläs, ministeri tai vaikka presidentti. Olet suosittu ja saat paljon tukea kansalta. Sinulla on myös paljon mielipiteitä, joita haluat jakaa. Sinua kuunnellaan aina, kun puhut.

Kerro muille ryhmäsi jäsenille jostain sinun tai maan hallituksen saavutuksesta. Käytä puheessasi sanoja oikeus, vapaus, yhteiskunta, rauha, kokous, edistys. Jos kuulet jonkun muun käyttävän näitä sanoja, nosta käsi ylös ja huudahda ”kielletty kansallisen turvallisuuden nimissä”.

TARKKAILIJA

Olet ihmisten tarkkailun mestari ja sinua kiinnostaa ihmisten käyttäytyminen. Ymmärrät ihmisten välistä vuorovaikutusta ja huomaat piilomerkityksiä.

Todistat kahta puheenvuoroa. Ensimmäisenä puhuu hallituksen edustaja ja toisena aktivisti. Tarkkaile miten he ilmaisevat itseään ja mitä he yrittävät sanoa. Mitä tilanteessa tapahtuu ja miksi? Voivatko molemmat ilmaista itseään yhtä vapaasti? Miksi tai miksi ei? Tee tilanteesta muistiinpanoja ja valmistaudu jakamaan huomiosi muulle ryhmälle.

AKTIVISTI

Olet tunnettu aktivisti. Toimit aina rauhanomaisesti ilman väkivaltaa. Olet usein arvostellut maasi päättäjien toimintaa ja nostanut epäkohtia esiin. Sinulla on myös paljon mielipiteitä, joita haluat jakaa. Sinua ei aina kuunnella, kun puhut.

Kerro muille ryhmäsi jäsenille tavoitteistasi. Käytä puheessasi sanoja oikeus, vapaus, yhteiskunta, rauha, kokous, edistys. Jos puhettasi yritetään estää, voit yrittää esittää sanat jollain toisella tavoin.

TARKKAILIJA

Olet ihmisten tarkkailun mestari ja sinua kiinnostaa ihmisten käyttäytyminen. Ymmärrät ihmisten välistä vuorovaikutusta ja huomaat piilomerkityksiä.

Todistat kahta puheenvuoroa. Ensimmäisenä puhuu hallituksen edustaja ja toisena aktivisti. Tarkkaile miten he ilmaisevat itseään ja mitä he yrittävät sanoa. Mitä tilanteessa tapahtuu ja miksi? Voivatko molemmat ilmaista itseään yhtä vapaasti? Miksi tai miksi ei? Tee tilanteesta muistiinpanoja ja valmistaudu jakamaan huomiosi muulle ryhmälle.

LIITE: TIIVISTELMÄ YK:N YLEISMAAILMALLISESTA IHMISOIKEUSJULISTUKSESTA**KANSALAIKAIKKEUDET JA -VAPAUDET**

Oikeus elämään, vapaus kidutuksesta ja orjuudesta, mielipiteen- ja uskonnonvapaus, oikeus syrjimättömyyteen.

1. Kaikki ihmiset syntyvät vapaina ja tasavertaisina arvoltaan ja oikeuksiltaan
2. Syrjinnän kieltö
3. Oikeus elämään, vapautteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen
4. Orjuuden ja pakkotyön kieltö
5. Kidutuksen kieltö
15. Oikeus kansalaisuuteen

LAILLISET OIKEUDET

Syyttömyys, kunnes toisin todistetaan, oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja kieltö tulla pidätetyksi mielivaltaisesti, vangita tai ajaa maanpakoon.

6. Oikeus tulla tunnustetuksi henkilönä
7. Tasavertaisuus lain edessä
8. Oikeus hyvitykseen, mikäli oikeuksia on loukattu
9. Kieltö pidättää tai vangita mielivaltaisesti, tai ajaa maanpakoon
10. Oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin
11. Syytön kunnes laillisessa oikeudenkäynnissä toisin todistetaan
14. Oikeus turvapaikkaan

SOSIAALISET OIKEUDET

Oikeus opetukseen, oikeus perustaa perhe, oikeus terveydenhuoltoon ja vapaa-aikaan.

12. Oikeus yksityis- ja perhe-elämän suojaan
13. Oikeus liikkua vapaasti ja valita asuinpaikka valtion sisällä
16. Oikeus solmia avioliitto ja perustaa perhe
24. Oikeus lepoon ja vapaa-aikaan
26. Oikeus opetukseen

TALOUDELLISET OIKEUDET

Oikeus omaisuuteen, työhön, asuntoon ja riittävään elintasoon.

17. Oikeus omaisuuteen
22. Oikeus sosiaaliturvaan
23. Oikeus työhön
25. Oikeus riittävään elintasoon

POLIITTISET OIKEUDET

Oikeus osallistua poliittiseen päätöksentekoon ja oikeus rauhanomaiseen kokoontumis- ja yhdistymisvapauteen.

18. Ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapaus
19. Oikeus mielipiteen- ja sananvapauteen
20. Oikeus rauhanomaiseen kokoontumis- ja yhdistymisvapauteen
21. Oikeus osallistua julkiseen toimintaan ja poliittiseen päätöksentekoon

SIVISTYKSELLISET OIKEUDET

Oikeus osallistua yhteiskunnan sivistyselämään.

27. Oikeus osallistua yhteiskunnan sivistyselämään
28. Oikeus kansainväliseen järjestykseen, jonka puitteissa nämä oikeudet ja velvollisuudet voivat toteutua
29. Velvollisuus kunnioittaa muiden oikeuksia
30. Mitään näitä julistuksessa mainittuja oikeuksia ei saa ottaa pois

A photograph of two people from behind, holding up bunches of white flowers. They are standing in front of a multi-story building with many windows. The image has a blue color overlay. The text 'KIRJEET JA SOLIDAARISUUSVIESTIT' is overlaid in white on a blue background.

KIRJEET JA SOLIDAARISUUSVIESTIT

KIRJEEN KIRJOITUSOHJEET

Kirjeiden kirjoittamiseen olisi hyvä varata aikaa vähintään 25 minuuttia. Oppilaat eivät usein ole aikaisemmin kirjoittaneet vastaavanlaisia kirjeitä viranomaisille. Olemme koonneet seuraavat ohjeet helpottamaan tehtävää. Ohjeita ei kuitenkaan tule tuijottaa liikaa. Tärkeintä on, että oppilaat kirjoittavat kirjeen tavalla, joka heille itselleen tuntuu luonnolliselta. Persoonallisilla viesteillä on usein suurin vaikutus. **Huomioikaa, että kirjeissä tulee käyttää asiallista ja kunnioittavaa kieltä.**

Näin kirjoitat vaikuttavan ja vetoavan kirjeen ihmisoikeuksien puolesta:

1. Tuo kirjeessäsi esille:

- Kenen puolesta kirje kirjoitetaan?
- Mitä hänelle on tapahtunut?
- Miksi tapahtunut on loukannut hänen ihmisoikeuksiaan?
- Mitä vaadit tilanteen muuttamiseksi?

2. Käytä kirjeessäsi kunnioittavaa ja rauhallista sävyä.

Ihmisoikeusloukkaukset tuntuvat usein järjettömiltä, mutta haluamme, että meidät otetaan vakavasti. Kunnioita kirjeen vastaanottajaa.

3. Käytä kirjeissäsi Amnestyn antamia vaarassa olevaan yksilöön tai ryhmään liittyviä ohjeistuksia ja tietoja. Faktat auttavat lukijaa tunnistamaan tapauksen, josta kirjoitat.

4. Käytä omaa ääntäsi. Vaatimuksemme vahvistuvat kun useat eri ihmiset esittävät ne omasta näkökulmastaan. Voit sisällyttää viestiisi omaan elämäsi liittyvän viittauksen, kuten ”Kahden lapsen äitinä tiedän...” tai ”Opiskelijana koen, että...” Esitä Amnestyn vaatimukset omien tunteidesi ja sanojesi kautta.

5. Perustele vaatimuksesi vedoten kansainväliseen oikeuteen, älä poliittisiin mielipiteisiin.

Ihmisoikeudet perustuvat kansainväliseen oikeuteen ja sopimuksiin, sekä niistä juontuviin velvollisuuksiin. Poliittisten väittämien ja argumenttien esittäminen ei ole tehokasta. Päinvastoin, siitä saattaa joskus olla enemmän haittaa kuin hyötyä.

6. Kirjoita siitä, miten ihmisoikeustilanne voi muuttua paremmaksi.

Voit esimerkiksi viitata sellaisiin kohdemaan perinteisiin, jotka voisivat edesauttaa ihmisoikeuksien toteutumista. Yritä rohkaista lukijaasi tukemaan ihmisoikeuksia.

7. Ilmaise henkilökohtaista kiinnostusta kirjeesi kohdemaahan. Jos olet vierailut kyseisessä maassa tai tutustunut sen kulttuuriin tai historiaan, kerro siitä kirjeessäsi. Vältä vertailua esimerkiksi Suomen ja vastaanottajan maan välillä. Ihmisoikeusloukkauksia tapahtuu kaikkialla maailmassa, eikä maiden välinen vertailu ole tarpeellista.

8. Pidä kirjeesi ytimekkäänä. Suurin osa vetoomuskirjeistä mahtuu yhdelle sivulle. Jopa kahden tai kolmen virkkeen pituinen kirje voi olla hyvin tehokas.

9. Allekirjoita kirjeesi omalla nimelläsi. Voit allekirjoittaa pelkällä etunimellä. Voit myös kirjoittaa kirjeeseen koulusi nimen ja yhteystiedot. HUOM: jos kirjoitat viestin Chow Hang-tungin puolesta Hongkongiin jätä sukunimesi ja omat tai koulusi yhteystiedot viestistä pois. Katso tarkemmin Usein kysyttyä s.37

10. Joskus saatat saada vastauksen kirjeeseesi. Toivomme, että lähetät vastauksesta kopion Amnestylle osoitteeseen Hietaniemenkatu 7 A, 00100 Helsinki.

USEIN KYSYTTYÄ

Miksi minun tulee kirjoittaa juuri näille henkilöille?

Tällä kertaa pyydämme sinua kirjoittamaan Kuuban presidentille ja Hongkongin oikeusministerille. He ovat Amnesty tutkimuksen mukaan avainasemassa muutosten aikaansaamiseksi.

Kuinka paljon tietoa minun tulee antaa itsestäni? Onko kirjeiden allekirjoittaminen vaarallista? Voiko valtio, jonne lähetin kirjeeni, evätä minulta maahan pääsyn?

Voit itse päättää mitä haluat kertoa itsestäsi. Kirjoittamalla kirjeeseen nimesi osoitat, että kirjeesi on aito ja henkilökohtainen. Voit halutesasi kirjoittaa myös pelkällä etunimellä.

Tuhannet Amnesty tukijat allekirjoittavat kirjeitä ongelmitta. Jos sinulla on läheisiä yhteyksiä maahan yksityishenkilönä tai työsi puolesta, voit varmuuden vuoksi jättää tuota maata koskevan kirjeen kirjoittamisen väliin.

Poikkeuksellisesti tänä vuonna kehotamme oppilaita, jotka haluavat kirjoittaa vetoomuskirjeitä tai solidaarisuusviestejä Chow Hang-tungille tai hänen puolestaan, allekirjoittamaan viestit ainoastaan etunimellään ja jättämään omat tai koulun osoitetiedot viestistä pois. Tämä johtuu vuonna 2020 Hongkongissa voimaantulleesta kansallisen turvallisuuden laista, jota pyritään mahdollisesti soveltamaan maailmanlaajuisesti. Laki on niin epätasaisesti muotoiltu, että

käytännössä mitä tahansa voidaan pitää ”kansallista turvallisuutta vaarantavana” Kiinassa. On olemassa riski, että Hongkongin hallitus pitäisi Chow Hang-tungin puolesta toimimista ”kansallisen turvallisuuden vaarantamisena”.

Amnesty arvion mukaan on epätodennäköistä, että viranomaiset nostaisivat syytteitä tähän toimintaan osallistumisen johdosta. Suosittelemme kuitenkin, että tämän toimintapyyntöön jättävät väliin kaikki, joilla on kontakteja Hongkongiin tai jotka ovat aikeissa matkustaa sinne.

Amnesty ei erikseen välitä kampanjaan osallistuneiden koulujen nimiä tai yhteystietoja kirjeiden vastaanottajille.

Tuleeko minun mainita Amnesty International kirjeessäni?

Voit itse päättää, haluatko kirjoittaa yksityishenkilönä vai osana Amnesty kansainvälistä kampanjaa.

Pitäisikö minun kirjoittaa kirjeeni käsin?

Sekä koneella kirjoitettu teksti että käsin kirjoitettu teksti käyvät hyvin. Tärkeintä on, että kirjoitat kirjeen ja halutessasi lähetät sen.

Kannattaako minun kirjoittaa vieraalla kielellä?

Kannustamme sinua kirjoittamaan vieraalla kielellä. Jos se tuntuu vaikealta, voit kirjoittaa myös omalla äidinkielelläsi. Mallikirjeistä (s.

39-40) sekä Sanasto-osiosta (s. 44) löytyy apua vieraalla kielellä kirjoittamiseen.

Mitä kirjeen lähettämisen jälkeen tapahtuu?

Joskus kirjeisiin saattaa tulla vastauksia, mutta juuri sinun kirjeeseesi ei välttämättä vastata. Sillä on silti merkitystä. Jos kirjeeseesi vastataan, pyydämme sinua lähettämään Amnesty Internationalille kopion vastauksesta.

Mistä saan jatkossa lisätietoa ihmisistä, joiden puolesta kirjeitä kirjoitetaan?

Amnesty International Suomen osasto lähettää kiitosviestin kouluille vuonna 2023. Viestissä kerrotaan, kuinka laajasti kirjemaratonin otettiin osaa, sekä tuloksista, joita kirjemaratonilla on siihen mennessä saavutettu.

Paljonko kirjeen postitus maksaa?

Kirjeet ja kortit lähetetään Amnesty Internationalin Suomen osaston toimistolle, joka toimittaa ne eteenpäin vastuuviranomaisille ja asianomaisille. Voit lähettää kirjeet ja kortit veloitusetta (eli ilman postimerkkiä) Amnestyille kirjoittamalla lähetykseen osoitteen Koulujen kirjemaraton, Amnesty International, Tunnus 5007696, 00003 Vastauslähetyks. Voit myös ladata viestit sähköisesti pilvipalveluun, jos koulullanne on sellainen käytössä. Lähetäthän linkin myös meille osoitteeseen emma.aman@amnesty.fi

ERITELTY ESIMERKKIKIRJE

Tätä esimerkkikirjettä voi käyttää virallisen vetoomuskirjeen mallina.

1. Virallinen titteli ja vastaanottajan osoite
2. Kirjeen päivämäärä
3. Virallinen tervehdys
4. Johdanto, joka kertoo kirjeen tarkoituksen
5. Kirjoittajan toivomat toimenpiteet ja kirjeen seuraus
6. Tarkka kuvaus toimista, joita tarvitaan toivottujen tavoitteiden saavuttamiseksi
7. Kunnioittava lopputervehdys
8. Allekirjoituksesi – sillä voi olla enemmän vaikutusta kuin arvaatkaan!

- 2
- 1 H.E. Hun Sen Prime Minister Kingdom of Cambodia 2 9 May 2012
41 Russian Federation Blv
Phnom Penh
Cambodia
- 3 Dear Prime Minister,
- 4 I am writing to express my grave concern regarding the arbitrary arrest and mistreatment of 13 women human rights defenders in Phnom Penh on May 22, 2012.
- 5 I respectfully urge the Cambodian government to vacate these convictions and release these 13 women, who have been imprisoned solely for expressing their views and engaging in peaceful assembly.
- 6 I call on the Cambodian government to unconditionally release these women immediately. Finally, I ask the Cambodian government to take the necessary steps to protect the fundamental rights to freedom of expression and peaceful assembly in Cambodia.
- Thank you for your attention to these urgent matters.
- 7 Sincerely,
- 8 Alex Citizen

ESIMERKKILAUSEITA:

I am disappointed ...

- Olen pettynyt ...

For me freedom of expression is important because ...

- Minulle ilmaisunvapaus on tärkeää, koska ...

As a young person myself ...

- Nuorena ihmisenä ...

ESIMERKKILAUSEITA:

I feel that the human rights of Chow Hang-tung are not respected because ...

- Minusta tuntuu, että Chow Hang-tungin oikeuksia ei kunnioiteta koska ...

VETOOMUSKIRJE CHOW HANG-TUNGIN PUOLESTA

Secretary for Justice
Paul Lam
Department for Justice G/F,
Main Wing,
Justice Place 18 Lower Albert Road Central Hong Kong

Älä kirjoita omia tai koulun yhteystietoja kirjeeseen

Arvoisa oikeusministeri, / Dear Secretary,

1. Kerro jotain, joka tekee kirjeestä henkilökohtaisen. Voit kertoa, miksi olet järkyttynyt tavasta, jolla Chow Hang-tungia kohdellaan. Voit myös kertoa jotain itsestäsi.
2. Muistuta häntä valtion velvollisuudesta kunnioittaa ihmisten oikeutta sanan- ja mielipiteen vapauteen sekä rauhanomaiseen kokoontumisvapauteen. Voit kertoa miksi Chow Hang-tungin oikeuksia ei mielestäsi kunnioiteta.
3. Kerro, että haluat Hongkongin viranomaisten

VAATIMUKSET SUOMEKSI

- vapauttavan Chow Hang-tungin välittömästi
- luopuvan kaikista häntä vastaan nostetuista syytteistä, sillä hänet on vangittu vain, koska hän on rauhanomaisesti käyttänyt oikeuttaan sanan- ja kokoontumisvapauteen.

VAATIMUKSET ENGLANNIKSI

- Immediately and unconditionally release Chow Hang-tung
- Drop all charges against her, as she has been charged solely for peacefully exercising her rights to freedom of expression and peaceful assembly.

Kunnioittavasti
/ Yours Sincerely,

Etunimesi

ESIMERKKILAUSEITA:***I am disappointed ...****– Olen pettynyt ...****As a young person myself ...****– Nuorena ihmisenä ...****For me freedom of expression is important because ...****– Minulle ilmaisunvapaus on tärkeää, koska ...***ESIMERKKILAUSEITA:*****I feel that the human rights of Luis Manuel are not respected because ...****– Minusta tuntuu, että Luis Manuelin oikeuksia ei kunnioiteta koska ...***VETOOMUSKIRJE LUIS MANUEL OTERO ALCÁNTARAN PUOLESTA**

President of Cuba
 Miguel Díaz-Canel Bermúdez
 Embassy of the Republic of Cuba in Finland
 Fredrikinkatu 61 A, 3 Floor, 00100 Helsinki

Sinun nimesi
 (Voit kirjoittaa tähän koulusi
 osoitteen tai ryhmän)

Hyvä presidentti, / Dear President,

1. Kerro jotain, joka tekee kirjeestä henkilökohtaisen. Voit kertoa, miksi olet järkyttynyt tavasta, jolla Luis Manuel Otero Alcántaraa kohdellaan. Voit myös kertoa jotain itsestäsi.
2. Muistuta häntä valtion velvollisuudesta kunnioittaa ihmisten oikeutta sanan- ja mielipiteen vapauteen sekä rauhanomaiseen kokoontumisvapauteen. Voit kertoa miksi Luis Manuel Otero Alcántaran oikeuksia ei mielestäsi kunnioiteta.
3. Kerro, että haluat Kuuban viranomaisten

VAATIMUKSET SUOMEKSI

- vapauttavan Luis Manuel Otero Alcántaran välittömästi ja ehtoitta sillä hänet on vangittu vain, koska hän on rauhanomaisesti käyttänyt oikeuttaan sanan- ja kokoontumisvapauteen.

VAATIMUKSET ENGLANNIKSI

- immediately and unconditionally release Luis Manuel Otero Alcántara as he has been detained solely for peacefully exercising his rights to freedom of expression and peaceful assembly.

Kunnioittavasti
 / Yours Sincerely,

Nimesi

SOLIDAARISUUSVIESTIOHJEET

Solidaarisuusviestejä kirjoitetaan suoraan ihmisoi-
keusloukkauksia kokeneille ihmisille. Viesteillä on
tarkoitus osoittaa heille tukea ja kertoa, että heitä
ajatellaan. Monet viestejä vastaanottaneet ihmiset
ovat kertoneet niiden antaneen heille rohkeutta ja
toivoa vaikeissakin tilanteissa.

Koska solidaarisuuskortit on tarkoitettu ihmisten
tueksi ja kannustukseksi, on niiden kohdalla
toivottavaa, että viestit kirjoitetaan ohjeessa
mainituilla kielillä. Kielivaatimus ei kuitenkaan ole
ehdoton, joten kannustavia viestejä voi kirjoittaa
myös suomeksi tai millä tahansa muulla kielellä;
tärkeintä on, että kirjeitä ja kortteja syntyy.

Mikäli solidaarisuuskorttien kirjoittaminen
tuntuu vaikealta ja aikaa on, voitte miettiä
yhdessä luokan kanssa, mitä haluaisitte sanoa.
Voit kysyä oppilailta seuraavia kysymyksiä ja
kirjoittaa heidän vastauksensa taululle:

- Mikä saisi vastaanottajan tuntemaan itsensä
vahvemmaksi?
- Miten voitte näyttää viestillä, että tuette
viestin vastaanottajaa?
- Miten voitte ilmaista viestissänne, että
uskotte ihmisoikeuksien kunnioittamisen
olevan tärkeää?
- Miten voitte osoittaa tukea ja luoda toivoa
käyttämällä sanoja, kuvia tai valokuvia?

Viesteissä voi myös kertoa omasta elämästään ja
miksi kokee asian tärkeäksi. Kampanjan henki-
löt vastaanottavat kampanjan aikana jopa
kymmeniä tuhansia viestejä ja monet ovat
kertoneet pyrkivänsä lukemaan ne kaikki.
Viesteistä kannattaakin tehdä henkilökohtaisia
ja rohkeita, jos haluaa niiden erottuvan muista.
Solidaarisuuskortteja kirjoittaessanne voitte
käyttää joko Amnestyilta saamianne valmiita
korttipohjia tai askarrella omat kortit. Tekstin
lisäksi korteissa voi mielellään käyttää kuvia,
värejä, tarroja – vain luovuus on rajana.

SOLIDAARISUUSVIESTI CHOW HANG-TUNGILLE

ENGLANTI

Stay strong, Chow.

You are not alone!

We are thinking of you!

You have inspired me to defend human rights!

SUOMI

Pysy vahvana, Chow.

Et ole yksin!

Me ajattelemme sinua!

Olet inspiroinut minua puolustamaan ihmisoikeuksia!

Huomioitavaa

Lähetä Chowlle viesti, joka on täynnä toivoa. Chow rakastaa kissoja, alpakoita ja dinosauruksia, joten voit piirtää niitä viestihisi. Viestejä voi kirjoittaa englanniksi, suomeksi, kantoninkiinaksi, mandariinikiinaksi tai millä kielellä hyvänsä. Huom. allekirjoita viesti ainoastaan etunimelläsi. Älä kirjoita viestiin koulusi nimeä tai yhteystietoja.

Poikkeuksellisesti tänä vuonna kehotamme oppilaita, jotka haluavat kirjoittaa vetoomuskirjeitä tai solidaarisuusviestejä Chow Hang-tungille tai hänen puolestaan, allekirjoittamaan viestit ainoastaan etunimellään ja jättämään omat tai koulun osoitetiedot viestistä pois. Tämä johtuu vuonna 2020 Hongkongissa voimaantulleesta kansallisen turvallisuuden laista, jota pyritään mahdollisesti soveltamaan maailmanlaajuisesti. Laki on niin epätasaisesti muotoiltu, että käytännössä mitä tahansa voidaan pitää ”kansallista turvallisuutta vaarantavana” Kiinassa. On olemassa riski, että Hongkongin hallitus pitäisi Chow Hang-tungin puolesta toimimista ”kansallisen turvallisuuden vaarantamisena”.

Amnestyn arvion mukaan on epätodennäköistä, että viranomaiset nostaisivat syytteitä tähän toimintaan osallistumisen johdosta. Suosittelemme kuitenkin, että tämän toimintapyyntöön jättävät väliin kaikki, joilla on kontakteja Hongkongiin tai jotka ovat aikeissa matkustaa sinne.

Amnesty ei erikseen välitä kampanjaan osallistuneiden koulujen nimiä tai yhteystietoja kirjeiden vastaanottajille.

SOLIDAARISUUSVIESTI LUIS MANUEL OTERO ALCÁNTARALLE

ENGLANTI

Stay strong, Luis Manuel!

You are not alone!

We are thinking of you!

You have inspired me to defend human rights!

SUOMI

Pysy vahvana, Luis Manuel!

Et ole yksin!

Me ajattelemme sinua!

Olet inspiroinut minua puolustamaan ihmisoikeuksia!

ESPAÑJA

¡Mantente fuerte, Luis Manuel!

No estás solo.

¡Estamos pensando en ti!

Me has inspirado para defender los derechos humanos.

Huomioitavaa

Luis Manuel Otero Alcántara on afrokuubalainen itseoppinut taiteilija ja aktivisti. Hän rakastaa maalaamista ja tanssimista ja pukeutuu mielellään värikkäästi, esimerkiksi kirkkaan vaaleanpunaisiin pukuihin. Hänen lempivärinsä on fuksianpunainen.

Viestejä voi kirjoittaa englanniksi, suomeksi, espanjaksi tai millä kielellä hyvänsä.

SANASTO SUOMI - ENGLANTI

Hallitus – Government

Ihmisoikeusloukkaus – Human rights violation

Ihmisoikeussopimus – Human rights treaty

Ilmaista – Express

Kansainvälinen oikeus – International law

Mielenosoitus – Protest, demonstration

Mielipidevanki – Prisoner of conscience

Mielivaltainen – Arbitrary

Määritellä – Define

Oikeudenmukainen oikeudenkäynti – Fair trial

Oikeus, oikeudenmukaisuus – Justice

Oikeutus, peruste – Justification

Pidättää – Arrest

Rauhanomainen kokoontumisvapaus – Freedom of peaceful assembly

Sanan- ja mielipiteenvapaus – Freedom of expression

Solidaarisuus – Solidarity

Suojella – Protect

Syrjinnän kieltö – Non-discrimination

Tasa-arvo – Equality

Toimeenpanna, toteuttaa – Enforce

Vaatia, kehottaa – Urge

Vaatia, vedota – Call on

Vedota – Appeal

Velvollisuus – Responsibility, obligation

Vetoomus – Petition

Välittömästi – Immediately

YK (Yhdistyneet Kansakunnat) – UN (United Nations)

YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus – United Nations Universal Declaration of Human Rights (UDHR)

Humanity

Humanity

Humanity

Humanity

Humanity

Humanity

Humanity

Humanity

Humanity

Humanity

Humanity

Humanity

Humanity

Humanity

PALAUTE

PALAUTELOMAKE (OPPILAALLE)

Koulu ja luokka:

Pvm:

Arvio tunnin antia asteikolla 1 (eri mieltä) – 5 (samaa mieltä):

Sain uutta tietoa ihmisoikeuksista ja yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta.....	1 2 3 4 5
Sain uutta tietoa Amnestyn toiminnasta.....	1 2 3 4 5
Oppitunnin sisältö oli helppo ymmärtää.....	1 2 3 4 5
Opin uusia taitoja.....	1 2 3 4 5
Sain tarpeeksi ohjeistusta ja tukea kirjeen tai kortin kirjoittamiseen.....	1 2 3 4 5
Opetus oli selkeää.....	1 2 3 4 5
Tehtävien vaatimustaso oli minulle sopiva.....	1 2 3 4 5
Haluan osallistua kirjemaratoniiin myös ensi vuonna.....	1 2 3 4 5
Oppitunti lisäsi kiinnostustani ihmisoikeuksiin.....	1 2 3 4 5

Kenen puolesta kirjoitit kirjeen?

Miksi valitsit juuri tämän henkilön?

Mikä tunnissa oli mielenkiintoista?

Mikä ei ollut mielenkiintoista?

Mitä uutta opit?

Olisitko kiinnostunut toimimaan aktiivisesti ihmisoikeuksien puolesta koulussasi?

- Kyllä
- En
- Ehkä

Mihin seuraavista toimintatavoista osallistuisit?

Ympyröi vaihtoehdot.

- Vetoomuspöydän pito
- Kouluryhmä
- Vetoomukset verkossa
- Jäseneksi liittyminen
- Suomen edustaminen Amnestyn nuorisokonferenssissa
- Paikallisryhmätoiminta

Kiitos palautteestasi!

Kiinnostuitko Amnestystä ja haluaisit mukaan toimintaan? Alla olevasta osoitteesta löydät Amnestyn paikallisyhymät ja verkostot, jotka ovat kaikille avoimia.

www.amnesty.fi/mita-sina-voit-tehda/paikallisyhymat-ja-verkostot/

PALAUTELOMAKE (OPETTAJALLE)

Toivomme sinun vastaavan seuraaviin kysymyksiin tunnin päätteeksi ja välittämään lomakkeen Amnestylle. Palautteesi on meille tärkeä, jotta voimme kehittää kirjemaratonia tulevaisuudessa. Voit myös vastata paperisen palautelomakkeen sijaan verkkolomakkeella osoitteessa <https://forms.office.com/r/refec8t2kq>

Koulun nimi, oppiaine ja luokka:

Pvm:

Ympyröi sopiva vaihtoehto: 1 (eri mieltä) – 5 (samaa mieltä)

- Kirjemaraton oli helppo toteuttaa.....1 2 3 4 5
- Kirjemaraton vastasi odotuksiani.....1 2 3 4 5
- Asiasisältö kiinnosti oppilaita.....1 2 3 4 5
- Asiasisällön vaatimustaso sopi oppilaille.....1 2 3 4 5
- Kirjeenkirjoitus oli oppilaille mielenkiintoista.....1 2 3 4 5
- Kirjeenkirjoituksen vaativuustaso oli hyvä oppilaille.....1 2 3 4 5
- Tunnin vaativuustaso oli oppilaille sopiva.....1 2 3 4 5
- Sain tarpeeksi tukea kirjemaratonin toteuttamiseen.....1 2 3 4 5

Materiaalit tukivat hyvin tunnin toteutusta.....1 2 3 4 5

Kirjemaraton innosti jatkamaan aiheen parissa.....1 2 3 4 5

Haluan toteuttaa kirjemaratonin myös ensi vuonna.....1 2 3 4 5

Mistä pidit kirjemaratonin materiaaleissa? Oliko materiaaleissa jotain, mikä ei toiminut?

Kuinka hyvin oppitunti liittyi opetussuunnitelmaan? Miten se voisi vastata opetussuunnitelmaa paremmin oppiaineessasi?

Haluatko toteuttaa kirjemaratonin ensi vuonna uudelleen? Miksi?

Mistä sait tiedon Amnestyn Koulujen kirjemaratonesti?

Kiitos palautteestasi!

VIESTEISSÄ ON VOIMAA.

